

Worte & Lu

H. Meinholz (Foto)

Suwehommik

Nr. 6   1925

Meie „mina.“

Meie oma „mina“ on suur ebajumal, keda paljud kummardavad. Igaüks püüab osawalt oma eksitusi saatana süüks ajada. Aga peidetud saatana, kes nii öelda kodune saatana on, see elustab inimese rinnus, ja külwab sealte meie närwikawasse häwitawat kihwti. See on meie „oma mina“. Önnis on inimene, kes jõuab kõigis iseennast ära salata ja oma alatu „mina“ asemele ühe teise aulisema, see on Kristuse nime ülendada. Kaalat. 2 : 20.

Kellest keegi on ära wõidetud, selle sulane tema ka on. Wäikesed patud on astmed suurte juurde. Hoia end!

Kõige osavam petja on enesearmastus. Tõepoolest ei ole sul teist väljapääseteed: Surma eneses patt, ehk kui mitte — siis surmab patt wiimaks sind. Seepärast tunne oma waenlast, ja ära mängi temaga kardetawat mängu. Otsi päästmist, kui veel aega on!

1.66

Jumalarahu.

Kol. 3 : 15.

Jumalarahu on jumalik loomus; see on hinges, mis walitseb Rahujumala südames. Selle peale mõtles Jeesus, kui ta rääkis: „Oma rahu annan ma teile“; sest tema terwe olemine oli ka siin maapeelses elus sellega täidetud ja läbi imbutatud. Meie siseolu wõib siis ka klaasmerega wõrrelda, mille läbipaistwalt selgelt pinnalt segamata hingus, rääkimatu igawiku waikus peegeldub. „Rahu-jumal ise andku teile rahu alati kõikipidi“ 2. Tess. 3 : 16.

Olgem aga walwamas; sest kolm asja wõib meie rahu ära rööwida: tunnistamata patt, suur mure ja omakasupüüdlilik harjumused. Nagu jumalakartliku Neemia saatis ära Föniikia kaupmehed hingamispäewal Jeruusalemma wärawate takka, et nende walju kauplemise kära läbi rahu ei segataks, nii

peame pühitsema ka meie oma siseelus alalist hingamispäewa. „Sest Jumala rahwal on veel üks hingamisaeg ees.“

Apostel ütleb, et jumalarahu meis walitsema peab ehk põhikeele järele wahekohtunik olema (brabeüo). Kui on miski kahtlase asjaga tegemist, mille läbi meie rahu segatakse, siis peame sellest loobuma! olgu see endale ehk teistele kasuks. Jumalarahu olgu wahekohtunik. Siiski ei taha öelda ma seda, et rahu peab alles hoitama just igal juhtumusel. Kui asi tõesse puutub, kui teiste õigused porri tallatakse, seal peame julgesti õiguse eest wälja astuma. Seal on õiguse wili rahu. Melkiseedek oli esmalt õiguse-, pärast rahukuningas.

F. B. Meyeri järele Joh. S.

SISU: Sinu wiimne päew. Saksa keelest wabalt tõlkinud Joh. Sarow. lk. 111. Mis on tõde? Joh. Peipman. lk. 112. Ma tahaks... M. K. (luuletus). lk. 112. Oota Issandat wait olles. J. P. lk. 113. 4. Moosese raamatu ülewaade. lk. 114. Mis teadlased ütlevad Joonas ja suurkala loost. Soome keelest P. S. lk. 115. „Christian Endeavour“ (C. E.) liikumine. lk. 116. Teinepool lahte. Muljeid Soome Wabakirikust ja C. E. aastakonwerentsilt ja Helsingi uue keskmaja õnnistamiselt — 20.—24. juunil s. a. P. Sink. lk. 118. Seitsemes alliansskonwerents. Nelipühil 1.—2. juunil s. a. Tallinnas. P. Sink. lk. 121. Öhtul. Ewald Mänd. lk. 123. Assiisi Franz, Jeesuse Kristuse sõjamees. H. von Rederni järele wabalt tõlkinud Joh. Sarow. lk. 124. Juubal. Jutustus weeputusajast. H. von Rederni järele tõlkinud O. W. lk. 125. Mõndasugust. lk. 127. Kodumaa teateid. lk. 127. Wälismaa teateid. lk. 127. Kirjawastused. lk. 128. Kuulutusi. lk. 128. Kaanepilt: Suwehommik. Foto. A. Meinholz. Pildid tekstis: Puude all. lk. 115. C. E. ilmakonwerents Agras. lk. 117. Soome Wabakirik ja C. E. uus maja Helsingis. lk. 120.

Noorte Elu

Gesti Uskliffude Noorte C. E. Liidu häälekandja

Nr. 6

Viies aastakäik

1925

Sinu wiimne päew.

Saksa keelest wabalt tõlkinud Joh. Sarow.

Tääd filmapilguks mõtlema: sinu wiimne päew on tulnd. Päite tõuseb üles. „Nwage afnaluuf, ma tahakfin wiimset korda weel päikest näha! — See on mu wiimne päew!“ Arstid sofistawad ihekeskis. Su kõrwu tungiwad mõned silbid ja neist mõistad ja, et su seisuford on lootusetu. „Ta wõiks wististi“, kõneleb arst, „weel faksteistkümmend tundi elada, aga ma usun waewalt, et asi niikana tuurib. Kõige paremini teeffite, kui teie ta fugulafed kokku kufufufite, et nad teda wiimset korda wõikfid näha.“ Jah, nüüd tunnen ma, et mu wiimne tunnike tuleb. Nad seisawad mu woodi ees. „Jumalaga, kõik!“ wiimne jumalagajätt! „Ma tean, et mu Lunastaja elab (Hiob 19: 25). „Minu lootus hingab kindlasti Jeesuse Kristuse peal!“ „Jumalaga! Jumalaga! Ma annan teid Selle hooleks, kes waeslastele iifaks ja lejele toeks tahab olla.“ Aga filmapilk jõuab iifka lähemale. Ja nüüd tõrguwad huuled teenimast. Meil oleks weel waja midagi õelda — wiimne sõna abikaafale. Meie ümifeme läbi kinniste hammaste, aga ei ühte arusaadawat sõna tule enam meie suust. Meie hingame raskesti. Meid seatakse patjade najale istuma. Silmad kustuwad. Meie ei näe nüüd enam midagi. Imelik, meil on weel filmad, aga midagi me ei näe. Kui midagi tahame saada, siis peame käega selle järele firutades kobama. Aga ka käfi ei wõi me enam liigutada. Nad wajuwad lödwalt alla. Meie wõime weel kuulda ja kuuleme neid sofistawat: „Dn ta juba furnud?“ Keegi neist ütleb: „Ma usun, ta hingab weel wähekefi“. Nad tulewad ligemale ja kuulatawad hingetõmbamift. Ta on wae-

walt kuuldaw. Millised tundmused peawad sel tõffjel filmapilgul meie südames liikuma! Rõlatu waikus walitseb nüüd toas; ainult kella kuuldahe tiffuwat, nagu wiimjed liiwatrad tunniklaafsis. Ja nüüd — wiimne filmapilk on käes. Minu hing lahutatahe kehast. Ja kus olen ma nüüd — paljas, kehatu waim? Minu hing, kui su lootus on tõfine ja kindel, oled ja nüüd seal, kus soowifid olla; ja oled oma Jumala ja Ünnistegija ofaduses. Sa seisad Jumala aus. Sa näed Teda, keda teie pole näinud, ja fiiski armastate, kellesse teie nüüd ufute, ehk teie teda nüüd mitte ei näe, ja olete wäga rõõmsad kalli rõõmuga, mis ükski ei wõi üles rääkida (1. Peetr. 1: 8).

Aga, oh, on olemas weel teine pilt — wastand efimejele. Sa lamad suremas maas. Ja kui õel ehk jumalatu ja ka ei ole olnud, leidub fiiski neid, kes su poole hoiawad ja nüüd endid su ümber koguwad. Sa ei wõi enam nendega kõnelda, aga, oh, sa kõneled fiiski enam neile, kui ja sõnadega sedita wõikfid teha: sest nad näewad külma ahastushigi su paigel, sinu tarretanud filmi. Nad näewad ja märkawad, et sulle on midagi ilmunud, millest ja ei wõi teatada. Sa katfud julge olla ja end rahustada. Arst teeb wõimalikult kõik, et su seisuforda kergitada: ta annab sulle rohthu ja katfub unne suigutada. Ja nüüd tunned ja, et pead elust lahkuma. Su hing on täis ahastust ja hirmu. Sünge kolemus ja paks pimedus ümbritseb sind. Su filmad kustuwad. Su siida ja liha tõrguwad teenimast. Aga ei ükski hea ingel ole seal sind troostimas ega sofistamas: „Rahu! Kannata weel natuke!“ Ei ole ühki keerubit olemas, kes su hinge rõõmu ja rahumaale kannaks. Sa tunned, et furmaoda kihwtine on, et ta pörgumürki su soontes sünnitab, et ja fiin

juba Jumala wiha saad tunda, ennegu sinna paika oled jõudnud, kus seda täielikus külluses pead maitsuma. Oh, ma ei taha kirjeldada, mis siis kõik sünnib. Aga ma ütlesin ju wanemaile, abikaasale, lastele, wendadele ja õdedele, sugulastele, naabritele, selfilistele, jah kõigile inimestele: „Pöörge ümber! Hirmus on elawa Jumala kätte langeda!”

Ja kui jeda lugedes tõsised mõtted ju südamesse

peaksid tulema, siis woin ma sulle öelda: „Kes usub Pojasse, sel on igawene elu; aga kes ei usu Poja sõna, see ei pea elu nägema, waid Jumala wiha jääb tema peale” (Joh. 3 : 36). See on lihtne õnnistustee. Uhu, usu Jeesusesse Kristusesse, siis saad ja õndsaks. Jumal walmistagu ise su südant Pühawaimu läbi, et sa wõiksid uskuma hakata Pojasse ja pea meeles: n ü ü d wõ i i a l g i.

Mis on tõde?

Joh. 18 : 37—38.

Joh. Peipman.

See iga inimese üle otustaw küsimus, mis ligi kahetuhande aasta eest tähtsas sündmuses ja tähtsa mehe suu läbi ilmus, heliseb weel tänapäewgi üle ilma inimeste juus, kes waimliselt selgroota kahes mõttes lonkawad. Pilatus, Rooma asewalitseja ja suur kohtunik, kelle käes tähtsad kohtuasjad, isegi elu ja surma üle otustamine, ei mõista ega tunne, mis on tõde. Kui imelik — füiski on seda weel nüüdki ilmas, et tõde seal hoopis tundmata, kuhu teda paljudki puhtsüdamlikult oletawad. Rahwa silmis tahtis Pilatus ilmliku walitsejana, Juudi preesterkond waimuliku seisujena õiged olla. Neil oli tõde peal kirjaks, aga tegelikku tött nad ei tunnud — ega tahtnudki tunda. On alati inimesi olnud, kes walet palju rohkem armastawad ja usuwad, kui tött. Otsusi, mis päris teatud wale on, hakatakse aegamööda tõeks pidama ja uskuma. Mõelge kord Joosepil wendade peale. Kuidas esitawad nad Egiptuses oma perekonda Joosepile? —

„Meid oli 12 wenda, noorem on praegu isa juures, ja ühte pole enam olemas” (Joosepit). Kord olid nad oma isale waletanud: „Joosep on kurjast elajast ära murtud,” — aastate pärast usuwad nad ise oma walet. Inimene wõib ajutiselt walega walmis saada, aga kui tal tõde enesega tuleb kokku puutumine — tõele silma waatamine, siis on paufrott. Tõde walguisel ei saa enam walet tõeks tunnistada. Usk Jumalata ei wääri usu nimegi, aga kui palju peetakse usulisi kombeid ja seadmusi hoolega, neid antakse edasi esivanemast lastelastele pühamate tõdedena, ja ometi puudub neil igasugune tõdealus, mis oleks ette nähtud Jumala sõnas. Niisuguste waleu su katete all uinuwad suured inimhulgad. Etatakse tegelikult ebauskliku, kombluswastast patuelu kartmata. Ainult tõde wõib neid seft hädaohtlikust

uneft äratada. Inimesed peawad kord Pilatuse wiisil oma waledes, ebatõdedes, pooltõdedes ja peaaegutõdedes päris tõde ette seisma jääma. Sina ise pead tegema seal otuse, mida ja pead tõeks wõiwaleks. Sa pead tegema Kristuse isiku kohta oma otuse. Tee seda nüüd wabatahtlikult! Kui sa aga kõrwale hoiad, nagu warijerid Johannese ristimise otustamise kohta (Luuka 20 : 4—7.), siis tuleb sul nagu Pilatusel, kõige raskemal filmapilgul ikkagi otustada, mis on tõde.

Kristus on tõde. — Kes Teda ei armasta, see on Tema wastane (2. Tesf. 2 : 10—12). Ta on tee Jumalast seatud, mida mööda usklikud peawad käima. Tee, millel meie hing jälle Jumala juurde jõuab, kust ta pärit on. Tee, mis kitsas ja offaline meie lihale, aga rahu ja rõõmurikas hingele. Tee, mis on inimestest põlatud, millele saatan hirmus wihane, aga need, kes seal käiwad, on kõigetõrgema poolt kaitstud ja lähewad patupimeduseft eluwalguisse, roojuseft — puhtusse. Tee, mis saadab surma meie oma elule ja wiib meid usuelu täiussele, wõidule iseneft, maailma, patu, surma ja kuradi üle. Kristus on tee, mis sinulegi seatud, kui tahad igaweseft hukatuseft pääseda. Ära wiibi õelate ja patuste teel, mis hukka jaadab! (Paul 1 : 1—6).

Kristus on t õ d e i s e.
Kus Kristust ei ole, sealt

ei maksa tött otstida, kus Tema jälgedes ei käida, seal on kõik wale. Kristlik tõde maktab Jumala ees, tema wäärtus on igawene. Õpetus, mis Kristuseft on ainus tõsiõpetus; usk, mis Tema õpetuseft tuleb, on kõige pühim tõsiusk. See pole mitte nimiusk, waid tegelik eluõuline usk. Kristuseft tuleb tõsine usuelu — elu näokateta, reklaamita, kantsliku ülesõhutuseta, kannatlik, wastupidaw, kindel, lootusrikas, wäike ja armas. — Elu, millest peegeldub jumalik tõsidus igakülgjelt ja igal ajal. Kristuse

Ma tahaks...

Mu Õnnistegija, ma tahaks enam leida
Su armastuse waikset sügawust;
Ma tahaks selgemini ära tunda
Su määramatut rohket halastust.

Mu Õnnistegija, ma tahaks ainult seda,
Et Sinu film mind warjamatult näeks —
Su palge selguis peletaks kõik häda
Ja sünged warjud hoopis kaugel' jääks.

Mu Õnnistegija, ma tahaks Sinu rahu,
Et sellest igawesti kiidelda!
Kui maailm ahastab ja teeb mull' kahju,
Siis waikides Sind lasen wõidelda.

Mu Õnnistegija, ma tahaks igal tunnil
Nii ühenduses olla Sinuga,
Et maise elu ahelate sunnil
Mu hing ei sureks, löödud waluga!

Mu Õnnistegija, ma tahaks ainult Sulle
Beel elada ja truumilt teha tööd —
Sa walmista ja anna jõudu mulle!
Siis koidul rõõmuga wõin jätta ööd...
M. R.

läbi saab meie usuelu õnnistusriffats ja mitmele õnnistuseks. „Kristus on mu elu“, ütleb Paulus. Wõid ka sina nii öelda? Tema on elu, mis walgust annab (Joh. 1:4). Kas sinu elu ka walgust näitab? Tõde walgulsel näeme meie, et iga hing Kristuset on igawesti kadunud. Tõsine hingedekahju ja kaastunne langenute wastu tuleb meie südamesse Kristuse läbi. Minult Tema läbi võime oma wihamehi armastada. Kristus awab meie ees hingesügawused. Meie näeme, et inimhingedes, kes wale waipade alla uinutatud, on siiski jumaliku tõe otsimist. Wale ei wõi kellegi hinge täiesti rahuldada. Elu tähtsamail punktidel igatseb hing ainult tõtt. Usjata oleks üht surijat kadurwate asjadega troostida, kui ta hing päästmise järele januneb.

Järeletehtud usuelu on hingele wäga koormaw. End välispidi teistigi näidata, kui seestpidi oleme, tunnistada end jumalalapseks, kui meie elu seda mõõtu wälja ei anna, on ütlemata raske. Teistega seltsis Jumala armust rääkida, waimulikke laule laulda — kui aga oma süda alles patuküttes waewleb, oh see on hingele hirmus piinlik. Kristlase nime warjus olla poolkristlane, see on enese hinge surnuks piinamine. Seda tunned sa isegi. Tõde wõib ja peab sind wabastama, kui end Temale annad täiesti. Ka kõige sügawamale langenud hing otsib tõtt. Wale on teda langemisele saatnud. Sina usklik pead olema oma eluga pildiks, mis kõikipidi Kristuse kuninglikku tõtt kujutab. Muidu wõid sa need otsijad hinged hukatusse juhtida oma ebakaitseliku eluga, mis neis kahtlusi äratab Kris-

tuse, kui tõe wastu. Katu hästi, et sa oma eluga Kristust ei salga!

Tõde on ka tähtis pühituse abinõu. Ütski õpetus ei mõju nii pühitsewalt kui isiklikult läbielatud Kristuse õpetus. Kristus ohwerdas ja pühitset oma elu Jumala tõdede tarwis, et meid, kes Tema tõdesid armastades Ta järelkäijad tahame olla — tões pühitsetakse.

Tõdete on surmatee, kuid ta wiib meid surmast läbi igawesse ellu. Surema peab meie elus, mis on kaduw ja surelik, ning selle aset täitma ülestõusmise ehk igawese elu iseloom. Tõde kannatab kohut ja surma, kuid need ei jõua ta wäertust wähenendada, sest ta on surematu. Pilatus püüab oma elu päästa ja ülekohutuste Juuda preestrite meeleheats mõistab ta tõekuninga ristisurma, aga ta wilets ei tea, et ta tõde ära andes just oma elu ära mängib, millele järgneb kahetsordset kurb lõpp.

Sinulgi sõber tuleb Kristuse kohta otsustada. Ära ole Pilatuse jarnane, et sa Kristust Paraba wastu ära annad. Tahad sa elada patuhinudele — siis oled Jumala Poja ristilööja ja teotaja Heebr. 6:6. Jumalal on hea meel tõest, mis südame põhjas on. On siin südames meeleparanduse, uuestisündimise ja pühituse tõde? See on Kristuse tõde. Ei midagi muud maha Jumala ees. Glad sa selles tões, siis elad Kristuses. Kellel Jumala Poeg on, sellel on elu, kellel Teda pole, sellel ei ole ka elu. Waata oma elu läbi ja otsusta, mis on tõde!

Dota Isjandad wait olles.

Miks Jumal ei lasse minu püüdmissi ja plaane korda minna; miks tema keelab minu kõige ihaldawamad soowid? Nõnda sa ehk keedad. Mäleta. Kõige parem tee on Jumala tahtmise tee, kuigi see ka mitte hõlbuse ei ole käia. Ehk on sul kaswatust tarwis. Ehk puudub sinul kannatus, wõi ei ole sina terwelt ja täiesti Jumala pruukida. Üldse meie töökas ja hoolas mina tahaks Jumalale ette jõuda. Sagedasti tahab meie oma tahtmine teises meeles olla, kui Jumal. Ehk just seepärast Jumal pistis oma käe sinu armsate soowide külge. Kui nüüd Jumal heaks nägi seda koguni ära keelda, mis sa soowisid, siis ole kindel, et sina paelust pääsid, mis sinu sidumiseks salaja olid walmis pandud. Kui tema wiibib sinu palwe täitmiseega — oota Isjandad. Ole kindel. Waba ja tugew olgu sinu süda. Dota Isjandad. Aga oota waikselt. Sina näed, kui palju Jumal seda õpetab, kes waikselt Tema ees ootab. Ristija Johannes sai Jumala ees kõrwes oodata, enne kui ta hüüdjaks hääleks sai ja Jumala Talle näitas, kes maailma patud ära wõttis. Kas kõrwes ei olnud waikus? Kas ootamine kõrwes ei nõudnud kannatust? Aga waikselt ootamine ei ole ainult wäljaspoolsete waiksete tundide otsimine, waid kõige enne südame tasane rahulolemine Jumala tahtmisega ja selle suurusse uskumine ning lootmine selle peale, kes kõik wõib teha. Dota Isjandad waikselt. Kui sinu tulewik, mis alles otsustamata, näib tume olewat ja musta mure pilwede taha

peidetud, ole kindel, et Jumal on finulegi ühe paiga maailmas näinud, olgu see misugune ta on ja kus kohas tahes. Dota seda waikselt ja palu, et Jumal teeks su kõlblikuks sinu kohta maailmas täitma. Ära pea oma tööd ja ülesannet wähevärtuslikuks. Ka wähevärtuslikud ehk wäikesed tegewuse jaoks ei jatku inimese oma jõudu; aga kui nõder saab oma jõu Jumala wäest, siis wõib wäike töö Jumala õnnistusega kroonitud saada ja rohkem wäärt olla, kui hiilgaw mälestussammastega austatud inimese enese tarkuse ja jõuga ülalpeetud tegewuse tulu.

Waata, mis suur tähtsus on sinu elul, kui wõtad Isjandad, wõtad kõik oma töö ja armuannid Temalt ja täidad oma koha Jumalale auks.

Kui sa seda oled teinud, ära oota, et ajalik õnn aina sinu järele sammuks. Mäleta, et raskused ja mitte-kordaminekud täidawad õnnistuskarika. Sina ei tunneks mitte nii elawalt Isjanda abi, kui kõik ühetasajelt hästi sinu elus korda lähjeks. Sa oleksid waene neist tundmistest, mis inimelu suur rikkus on, nimelt — Jumala kaitswa käsivarre tundmine. Pea meeles, et oled rändaja linn, kes igawese suwe teekonnal lendab; ainult rändaja linn, kellel muud tarwis ei ole, kui tiivad ja Jumala wabad tuuled tiibade all. Mida waljem tuul, — tugewam tõuge, ju seda rutemalt jõuad igawese suwe maale. Ei rändajal linnul ole rasked kukruid tarwis; need liksid koormat ja lendamine jääks raskeks. Jumal ise kaswatab sulle marjakünkaid tee äärde. Tema

laseb oma mannat taevast sadada ja wett kaljust woolata. Ira oota, et Jumal tuleks sinu juurde kaunis tõllas sind aitama. Waata tema abi.

Waata just samasugune, kui tema seda saadab; kui ka tema inglid oleksid mustad kui kaarnad —

pea meeles: nad toowad sulle leiba. Dota Israndat. Dota Teda waikselt. Kord lähewad küstmusmärgid õigeks ja siis neist tuleb hõiskamismärgid kiituslauludele, mida sa siis Talle auks laulad. Dota Israndat. J. P.

4. Moosese raamatu ülewaade.

1) Nimetage neli kirjakohhta, kus on öeldud, et Jisraeli lapsed nurisesid.

2) Mis sugune salm 14. peat. on pöördepunktiks Jisraeli ajaloo? Teate weel kaks sarnast kohhta Saamueli ja Kuningate raamatutes?

3) Mida wõime õppida peat. 9 : 8, 15 : 34 ja 27 : 5?

4) Kes oli Piileam ja mitu korda rääkis tema proh-weti wiisil? Kus nimetatakse teda weel pühakirjas?

5) Mis sugune 4. Moos. raam. peatükk seletab Joosua 1 : 12—25?

6) Mis sugused peatükid Joosua raamatus on 4. Moos. r. 34. peat. wastukohaks?

7) Kes oli peat. 25 : 1—9 süüdlane ja kus on see öeldud?

4. Moosese raamatu jaotus.

I. Kordaseadmine: Ettevalmistus teekonnale
peat. 1 : 1 — 9 : 14

1) Rändaja kui sõjamees 1 : 1 — 2 : 34.

2) Rändaja kui töötegija 3 : 1 — 4 : 49.

3) Rändaja kui jumalakummardaja 5 : 1 — 19 : 14.

II. Edasimineki: Wastuhakkamine teekonnal
peat. 9 : 15 — 14 : 45.

1) Jumalik juhtimine teel 9 : 15 — 10 : 36.

2) Patulik rahulolematus ülespidamisega 11 : 1 — 12 : 16.

3) Saatuslik töotuste mitteuskumine 13 : 1 — 14 : 45.

III. Tagasimineki: Teekonna katkestamine.

1) Seaduste andmine tulewiku jaoks 15 : 1 — 15 : 41.

2) Preesterkonna õigeksmõistmine 16 : 1 — 18 : 32.

3) Koojaste puhastamine 19 : 1 — 19 : 22.

IV. Ümberpöörmine: Teekonna jatkamine.

1) Rahwa uuendatud edasitungimine 20 : 1 — 21 : 35.

2) Wäljawaated rahwa tulewiku 22 : 1 — 25 : 18.

3) Rikkalikud töotused rahwale 26 : 1 — 36 : 13.

4. Moosese raamatu sõnum.

Kuna selle raamatu jaotus küllalt ükifikasjaline on, tahame nüüd rääkida ainult sellest suurest hoiatusest — Jisraeli wastuhakkamisest (peat. 12 : 7 — 20 : 1). Püüame tõstasju mõista. Kuu aega pärast kogudus-telgi walmissaamist kutsus pilwesammas Jisraeli lapsi edasi. Ja edasi nad läksidki kuni Kades Barna'ni. Siis tuli kriis. Kakssteist maakuulajat olid wälja läkitatud maad waatama ja need jõudsid oma aru-andega tagasi. Kümme hirmutasid ja kaks julgustasid rahwast. Jisraeli lapsed hakkasid wastu ja mõtlesid jälle Egiptuse peale. Tahtsid uut juhti walida ja tagasi minna. Kui Joosua ja Kaleb neid manitsesid, wõtsid nad maast kive, et neid surruks wisata. See oli Jisraeli suur patt ja sellele järgnes hirmus karistus. Seepärast ütles Jehoowa neile: „Sest

kõik mehed, kes on näinud mu au ja mu imetähti, mis ma Egiptuse maal ja kõrwes olen teinud, ja omegi mind ju kümme korda on kiusanud ja ep ole mu sõna wõtnud kuulda: need ei pea saama näha maad, mis ma nende wanematele olen wandunud anda, ja kõik need, kes mind on laintud, ei pea mitte näha saama. Pöörge homme ümber ja minge teele kõrwe poole kõrkjate mereteed.“ (14 : 22, 23, 25.)

Sellejärele pöörasid nad Kadesist kõrbe, rändasid umbes 38 aastat wäljaspool Jumala tahtmise piire, ja siis jurid (wõrdle peat. 26 : 64, 65). On tähtis wahet teha nende kase rändamise wahel — üks Jumala tahtmises, teine mitte. Wiimast nime-tab Lauja „kiusatuseks kõrwes“. Rahwas wõis, ja oleks pidanud minema Kadesist otse edasi töotus-maale, kuid nad ei tahtnud. „Jisraeli ülesastumine siin oli täiesti teistfugune kui kuisagil mujal 2. Moos. raam. ajaloo. See ei olnud lihtne nurisemine teeraskuse ehk toidukehwise üle. See oli awalik mäsi, Jumala rahwa äralangemine. Kadesis Jisrael waba-tahlikult tõrkus Jumala eesmärkide ja plaanidega ühte pidada.“ Siin lõppes teekond ja algas hulkumine. Sellest ajajärgust on waewalt midagi teada, kuid selle mõtetus pidi surmawalt mõjuma. See oli tühi ja lõpmata kurb ajajärk, masinlik liikumine, ots-tarbета sihita rändamine siia sinna. Rahwas waid wotas oma surma. Nende aastate ajalugu on kokku-wõetud kohtade nimekirjas — suurem hulk neist nüüd täiesti tundmata, — kus peatusid piisat nende telgid.

Kui õpetlik see kõik on! See näitab meile, kuus patuelu ja sõnakuulmatuse elu on alati raisatud elu. Sellel elul ei ole mingit eesmärki. See ei lõ-peta ühtegi tööd. Reegi usklik ütles selle ajajärgu kohta: — „Ma ei saa selle peale mõelda ilma, et ei tunneks, kui lähedalt see sarnaneb paljude usklikkude elulooga. Meie kogudustes on tuhanded näited seisma-jäänud kaswamisest. Paljude juures, nii kui Jisraelilgi, tuli seisak sõnakuulmatuse tagajärjel. Nad kuul-sid jumaliku kutsumist, elasid läbi jumaliku wabas-tamist, astusid surmast ellu ja algasid seda elu hästi. Kui noored usklikud olid nad täis edasipüüdmist, täis armastust ja hõiskasid. „Kõik, mida Isrand on käs-finud, tahame teha.“ Nad ei olnud kangel töötatud maast, mida Isrand oli töötanud neile, kes otsani tema järel käiwad. Kuid tuli päew, mil neid kututi ohtustaw samm astuda — end Jumala kätte usaldada sügawamaks, rikkamaks eluks kui nad seni elanud. Nad tundsid, et see on üks hea maa, kuid nad nägid hiig-lasi ja müüridega piiratud linnu. Nad nägid tagakuu-samist, pilkamist, üksildusi, rasket teenistust, mida täie-line pühitus tooks ja ütlesid: „Meie ei wõi mitte sinna üles minna. Meie ei lähe.“ Ja kohe tuli nende edasijõudmises seisak. Usk kadus meeldiwuse jõu

ja wäe. Kui kellegagi lugu nii on, siis pidagu meeles, et abinõu sellest läbi saada on — Kadesi tagasi pöördä. Minge tagasi sinna, kus Jumalale sõnakulmata olite, tunnistage oma pattu, alake uut sõnakulmise elu, ja endine rõõm, wägi ja edu on jälle teie päralt. „Ja neile, kes ei ole weel Jumala tahtmise teerajalt kõrwale pöörnud, hoidke esimeste eefimuste eest, mis arenebes lõpewad wiimaks suure katastroofiga. Hoidke hooletuse, rahulolemata meele ja kaebamise eest. Kui wähe Jisrael tundis hädaõhtu, eefimesele rahulolematusele järele andes. Wist ükski neist ei aimanud, mis patufuristifku need eefimesed nurisemised wiiwad.“

Kui tihti peame meie nurisemist üsna wäitefekspatufks. Alles siis, kui püüame sellest wabaneda, leiame

kui kõwasti see meid köidab ja kuidas rahulolemata meel ähwardab meid terve päewa wähemailgi põhjustel. Jälgige Jisraeli allapoolle minekut 4. Moos raam., rahulolemata meelest kuni lihahimuni, Jumala põlgamiseni, Tema teenrite laimamiseni, äsfitamiseni, kahtlusteni, Jumala kiusamiseni, mäsuni, eneseusalduseni ja wiimaks suure hooruse ja ebajumalateenistuseni. Wabaneda nurisejast meelest on samm täiuise poole, waata Wiil. 2:14. Kui see on negatiivne külg, siis positiivne leidub 1. Tess. 5:18. „Tänage kõigis asjus.“ Kõigis asjus — ka walufamas kannatuses, raskes olukorras ja oma suuremais kiusatustes, ning teie usu hõiskamise ja kiituslaulu ees peab hinge-waenlane wististi taganema.

Puude all.

Mis teadlased ütlewad Joona ja suurkala looft.

Inglise kuningliku maateaduse ühingu liiget Frank Bullen'i, kes on kirjutanud muuseas raamatu „Kaskelottens Togt, Jordan runt efter Spermvalar.“ (Kopenhagen 1903), wõib pidada ustawaks kirjaniikuks selles asjas. Ta ütleb end ligi olnud walaskala püügil. Nende poolt püütud walaskalade hulgas on olnud umbes 70 jala pikkusi. „Kaskelotten'i“ laewa kapten arwas neid kaaluwat 14 tonni! Kord leitti walaskala kõhuft 15 jala pikkune haikalä. Urwan, ei Joona ei olnud suurem sellest haikaläst! Mr. Bullen jutustab sedagi, et walaskalad surma puhul tihti okfendawad wälja, mis kõhus on, just nii kui suurkalaga juhtus, kes oli neelanud Joona. Mr. B. jutustab edasi weel ühest kinnipüütud walaskalast: „Selle wäljaokfendatud toit olid imejuured ballastid, suuremad kui ühelgi teifel, misjufufeid olime tabanud reifudel; nad olid suured kui pära-kajut me laewas, f. o. 8 jalga pikad ja 6 laiad ning kõrged.“

Ja siiski püüawab nõdraufklikud kahtlejad uskuma panna neid, et niifugune elajas ei wõinud neelda inimest. Ei, me ei ole nii ebauusklikud kui need kahekordsed kahtlejad. Nõnda need inimesed kurnawad inimest ja neelawad walaskalu, niifamati kui „kurnawad jääski ja neelawad kaameleid,“ (Matt. 23:24.) wälja heites piibliimesid ufuwad nad kummalisemaid tõekspidemeid ja arwamisi, kui nad aga esitawad oma ebausku.

Eefimese pilguga näib raske mõista, kuidas wõis Joona nii kaua elada niifugufes wanglas. Olgu see asi kuidas tahes, üks juhufus on, mil walaskalast allaneelatud mees pääfifis ükfi eluga, olles mõnda aega tema kõhus.

Järgnema jutustufe „New-York World“ lehes aprillik. 12. p. 1896. annab keegi Euroopa teadusmees, M. de Parville, „Journal des Debats“ toimetaja:

25. augustil 1891. märkas waatleja „Star of the

East" laewa mastift kaks hiigla suurt walaskala laewa kääla ees. Kohe wõeti tagaajamine ette ja pea oli laew jõudnud poole penikoorma kaugusele teisele, misjugune näis olewat hiigla walaskala. Wiisi ja tarbe järele kasutatud kaks wenet lasti alla ja sõuti walaskala juurde. James Bartley wenesf, misjugune oli lähemal kalale, lasti lõhkew pomm, mis surmawalt sattus walaskalasse. Mehed sõudsid kõigest jõust, kuid ei pääsnud küllalt ruttu pakku, sest äkki awanesid elaja lõuad ja hakkasid wenesf kinni, seda purustades. Mehed lendasid wette igale poole laiali. James Bartley, kes juhtis wenet, heideti üles õhku. Sõbrad, kes teisest wenesf seda pealt waatasid, ei wõinud tulla appi, sest samal ajal ujus walaskala edasi, ning see õnnetu merimees kukkus otse kala suhu hiigla lõugade wahese, misjugused jälle fuleti teda neelates.

Meheed, kes olid paisatud wette, saadi päästa teisele wenele. Walaskala surmati ja toodi laewa lähedale, mille järele hakati raswa wõtma. Töö kestis kogu õö-päewa, mille järele magu awati. Meheed olid imestanud wäga, kui leidsid sealt James Bartley elufalt, kuigi meelemärkuseta. Ta oli olnud ligi 36 tundi walaskala kõhus.

Nad kandsid ta laewalaele ja hakkasid liikmeid hõõruma, mis olid weripunased ja werega kaetud. Wiimaks ärkas ta, meelemõistuse oli ta aga kaotanud. Kolm nädalat oli ta samases olekus, kätes edasi-tagasi laewalael ja hülides taewast wabastama teda sellest hirmsast ahjust, kuhu arwas end olewat fuletud. Kuid mõne aja pärast selgines wahemaal ta mõistus ja peagi oli ta jälle töõwõimeline. Siis lähenesid sõbrad kohe küsimustega, kuidas tundes olek walaskala kõhus.

Ta jutustas: „Mäletan weel hästi filmapilku, millal kukkusin wenesf ja tundsin midagi pehmet oma jalgade all. Nägin siis oma üle wõlwi, põlelbi walge, poolelbi punane, mis kui laskus minu peale, mille järele tundsin, kui weetaks mind alla poole — jalad ees. Sain aru, et walaskala neelas mind alla. Mina wajusin ikka kaugemale allapoole. Igalt poolt ümbritses mind pehme liha, mille tõttu ei tunnud mingit raskust, sest see andis minu liikumistele järele nagu kummipall.

Peagi olin suures kotis, kuhu mahtus palju rohkem kui minu keha ja milles oli pilkane pimedus. Püüdsin käega katsudes aru saada oma ümbrusest ja puutusin selle juures mõnda kala, kelledest mõned olid weel elus, sest nad liigutasid sõrmede wahel.

Pea tundsin kõwa peapõõritust ja hingamine muutus aina waewaltsemaks; samal ajal tundsin ka kanget kuumust. Mu filmi põletasid kui palawad leegid ja arwasin iga filmapilk, et tules mind elawalt praetakse.

See hirmus mõte, et olin surmale mõistetud kala kõhus, waewas mind nii, et ei wõi seda sõnul kirjeldada ja samal ajal rõhus mind see surmawaikus, mis walitses selles hirmsas wanglas. Püüdsin end püsti ajada, liigutada käsi ja jalgu ning karjuda, kuid kõik oli asjata. Mõtlemiswõime oli mul täiesti selge ja mul oli täiesti selge arusaamine sellest hirmsast saatusest, mis mind oli tabanud. Wiimaks kaotasin meelemärkuse.“

„Star of the East“ laewa meeskond ja kapten wastutawad selle haruldase sündmuse tõelikkuse eest. James Bartley on umbes 35 aastane, tal on tugev kehaehitus ja harwa ettetulew meeletugewus, mis mõnda korda on wälja kannatanud tugewaid proowe. Laewa saabumiseni Liverpoolsi sai Bartley paar korda samajuguseid sündmusi läbi elada, misjuguseid kujutas hõõguwate ahjudena teda tuli siis saata Londoni haigemajja. Ta üldine terwislik seisukord näib hea olewat, kuid ta ihul on imelik omapärane finakas wärw, mis ei näi kaduwat. Rasketmata tuli see kala kõhus limade mõjust.

„Journal des Debats“ teadusliku oja toimetaja on põhjalikult uurinud selle jutustuse üksikasju; ta waatab, et „kui inglise walaskala püügilane meeskond ja kapten on seda annud, on see täiesti ustaw. On äärlinud sagedasti jutte walaskaladest, kes surmawõitluses on neelanud inimesi, kuid see on esimene farnane jutustus nüüdsest ajast, kus allaneelatud inimene on pääsnud elawana ja terwete liikmetega. Selle selge tunnistuse jõul olen kindlale arwamisele tulnud, et ka Joonas elawana pääsis kala kõhust, nagu piibel jutustab.“

Kui suur teadusmees kõigist raskustest hoolimata leiab tuge oma ufule jutustuse Joonast ja walaskalast, on imelik et nad, kellel on wähem teaduslikku haridust, ufaldawad arwata, et enam teawad ja wõiwad kahelda neis sündmustes.

Kuid Jeesuse tunnistus on palju tähtsam weel kui M. de Parvilli oma. Kes julgeb süüdistada Kristust, Jumala Poega, wales?

Ta ütleb:

„Sest nii kui Joonas oli kolm ööd ja kolm päewa suurkala kõhus, nii ka Inimese Poeg saab olema kolm päewa ja kolm ööd maapõues.“ Matt. 12: 40.

Soome keelest P. S.

„Christian Endeavour'i“ (C. E.) liikumine.

Konwerentfid.

Pärast esimese ühingu ajutamist hakkas C. E. kiiresti kaswama ja edasi arenema arwuliselt kui ka mitmesuguste töõ metoodide ja sijemiste haruliikumiste tekkimise poolest. Ei olnud weel möõdunud kümmed aastadki, kui Williston'i koguduse noorte ühinguft oli saanud wägew üleameerikaline, ifegi üleilmlik liikumine. Põhjus on osalt arusaadaw. Noorsoopprobleem

Ameerika kirikus oli sel ajal äärmiselt tõsine. Kõigil kirikukonwerentisel ja pastorite ning jutlustajate nõupidamistel harutati küsimust: „Mis teha meie noortega?“ „Nad langewad kirikust ära. Pühapäewafuoli lõpetanud, jääwad nad kogudusele wõõraks. Harwa on neid näha kirikus ja mitte kunagi enam palwetundidel. Perekondlikud palwealtarid on ka igalpool kustumas. Mis saab sellest lõpuks!“ Ei tuntud ühtki

laiemat noorsoo organisatsiooni või töökorraldust, mis oleks seisuforda parandanud, ja õpetajad olid walmis igale eksperimentidele.

Teisest küljest wastas C. E. liikumine aja tarwetele ja suutis ka edaspidi mitmesugustes oludes kohaneda. Ta wõimaldas noortele nende usuelus enese wäljendamist ja juhatas igapähele paraja töö. Liikme töötus oli noortele kõrgeks ja sütitawaks üleskutseks. C. E. rõhutas truudust kogudusele ja koguduse Issandale ja oli samal ajal pühituslik, ewangelistlik ja praktiline oma waimu poolest. Ta iseloom oli ennaft juhtiw, demokraatlik ja ta töö meetodid painduwad. Lühidalt, see oli organisatsioon — kõigiti wastaw noorte hingeelule. C. E. rahuldab noorte seltskondlikke instinkte ja suutis täita paljude elus tühja koha. Pealegi ei puudunud uuel liikumisel targad ja waimustatud juhid ja eeswõitlejad.

C. E. liikumise kaswamist ja arenemist on ehk kõige parem waadelda ajalooliselt konwerentide arwudes ja

pärast seda pani ta õpetaja ameti Phillips'i kirikus South Boston'is maha, et täielikult C. E. tööle anduda. Saratoga Springs'i konwerentfil 1887. a. wõeti wastu C. E. liikumise moto „Kristuse ja koguduse eest“. See sündis Dr. Clark'i ettepanekul.

1887. a. konwerentstift wõtsid osa kaks tuhat saadikut, kuid järgmisel — 1888. a. tuli saadikuid Chicago'sse üle 5000. 1889. a. konwerentis Philadelphia's tõmbas ligi 6500 saadikut. Muuseas saatis juba tolleaegne Ühisriikide president Benjamin Harrison terwitustelegrammi.

Üheksas C. E. konwerentis peeti St. Louis 1890. a. enam kui 8000 saadiku osawõtmisel. Järgmisel aastal, Minneapolis, tuli kokku üle 14.000. 24. webruaril 1890. waliti lahunud Ward'i asemel peasekretäriks John Willis Baer.

Kii suured konwerentid olid Ameerika kirikute ajaloos midagi uut ja ennenägematut, kuid C. E.-l oli suuremaid ees. 1892. a. konwerentstift, New-York'is,

C. E. ilmakonwerentis Agras.

Osa saadikuist ja mõned telkidest. Keljanurgeline on kirjanuse patwilsong. Koosolekutell on paremal äärel.

kirjeldustes. On ju wiimased teatud mõttes liikumise baromeetrik.

Esimene C. E. konwerentis peeti, nagu juba teame Portlandis, Me. 2. juunil 1882., kus olid esitatud kuus ühingut. Järgmine peeti sealsamas 7. juunil 1883., kuid ühinguid oli juba 53 — 2630 liikmega. Kolmas konwerentis — Lowell'is Mass., 22.—23. okt. 1884. Ühinguid 156.

Järgmisel — 1885. a. peeti konwerentis 8. ja 9. juulil Old Orchard'is Maine'i osariigis. Siin asutati Ameerika C. E. Liit. Peasekretäriks waliti õpet. S. W. Adriance, kuid ta lahkus sellelt kohalt paari kuu pärast. Tema järgnes George M. Ward, kes teenis kuni 1889. Liidu juhatajaks sai auw. W. J. Van Patten, laefahoidjaks William Shaw. 4. konwerentisi ajal oli ühingute arw 253.

1886. ja 1887. a. konwerentid peeti Saratoga Springs'is, New-York'i osar. Wiimasel konwerentfil waliti liidu juhatajaks Dr. Francis C. Clark. Warsti

wõttis osa 35.000 saadikut ja konwerentis suutis isegi felle hiiglalinna tähelepanu täielikult kütkestada. Mõgul ei tunnud ajakirjandus ja laiema rahwahulgad suuremat huwi konwerentisi wastu. Seisuford muutus warsti, kui tuli telegramm, et kahes raudteesõlmes on üle tosinna konwerentisi erirongi kokku kuhjunud ja raudteeliikumist ähwardab segadus. Paar juhtiwat New-York'i ajalehte andsid wälja koguni konwerentisi erinumbrid ja teistes ilmusid konwerentisi kirjeldused esimesel kohel. Koosolekuid peeti hiigla suures Madison Square Garden hoones, kuhu ruumipuudusel sissepääs oli ainult konwerentisi rinnamärkidega.

1893. läks konwerentis Montreal'i Kanaadasse — esimene C. E. konwerentis wäljaspool Ühisriike. Siin wõeti üles n. n. simultaankonwerentide süsteem, s. o. ühe kawa järgi peetakse konwerentisi ühel ajal mitmes kohas. Montreal'is tõusis mäsamine Nooma katoliiklaste seas. Nimelt oli India delegaat oma kõnes katoliiku usku puudutanud. Wihane hull katoliiklasti pii-

ras konverentfi ümber ja ähwardas telginööre katti lõigata. Üle tuhande noori kanaadalasi pidid konverentfi walwama rahwahulka telgist eemal hoides ja saadikuid rahwa wägiwalla eest kaitstes.

Järgmisel — 1894. a. oli konverentfi linnaks Cleveland. See oli suure raudteemäsu ajal. Siiski mässajad lastsid konverentfirongid takistamata läbi ja kaugemalt tulnud saadikuid oli 20.000. Cleveland oli esimene linn, mis end C. E. konverentfi puhuks pidulikult ehtis.

1895. tuli konverents Boston'i Massj. Registreeritud saadikuid oli 56.425, neist ligi pool väljaspoolt Massachusetts'i. See oli üks juurematest ja mõjurikamatest C. E. konverentsidest. Kaks C. E.-laste mammutelki „Williston“ ja „Endeavor“ seati üles platfile kešet linna, — eesõigus, mida ei ole kunagi antud mõnele teisele organisatsioonile. Kumbki telk mahutas 10.000. Peale selle peeti veel simultaan koosolekuid 25 kohas. Üldse peeti selle konverentfi ajal 825 koosolekut, peale selle 120 ewangelisatsioonikoosolekut wahirikutes, turgudel, hospitalites, förtside, wangimajades, laewadoffides j. n. e. Zinnaparke ehtisid kaswawatest lilledest C. E. embleemid ja motod ja üldse oli linn nii kaunistatud nagu harwa warem. Üle saja ajakirjaniku oli kokku sõitnud ja üks juhtivatest Chicago ajalehtedest sai C. E. liikumise võimalustest ja tulewiku väljawaadetest nii waimustatud, et rõhutas selle peaforteri Chicago'sse ületoomist.

Boston'i konverentstil moodustati C. E. Zmaliit, — Dr. Clark, kui esimene ja W. Shaw laekahoidja.

1896. a. C. E. ujutas üle Ühisriikide pealinna Washingtoni. Registreeritud oli 31.112, küllalt, — et mitte ära mahtuda kolme suurde telki, mis olid üles löödud Washingtoni aujamba alla. Koosolekuid juhtisid tuntud ewangelistid ja need jätsid sügawa mõju paljude hinge. Konverentfi iseäralduseks olid erikoosolekud meestele ja naistele, koosolekud Armeenia awitamiseks j. n. e.

See rahwuswaheline, nagu neid suuri konverentse Ameerikas nimetatakse, oli ühtlasi ametlikult esimeseks ilmafkonverentiks.

1897. tungis konverents Ameerika läänerannale — San Francisco'sse. Wedurite puudusel tekkis rongide liikumises seisak ja konverents weni kolmetuhande miili pikkuseks. Sadamais ja randteejaamades lamafid mäeförguselt C. E.-laste pagasi wirnad. Konverentfi peeti kahes hiigla ruumis: näitusjaalis ja koliseumis ja San Francisco — fergemeelne lõbutsew linn, kullatööstjate poolt rajatud materialistlikus ning usuaeses ofariigis — California's, liigutati noorte ristijõudjate

waimustusest sügawasti. Esimest korda kuldse riigi ajaloos oli igalpool kõneaineks usuküsimused.

Siin konverentstil tutvustas Dr. Clark noori waike tunni kawaga.

Seitsmeteistkümmes rahwuswaheline konverents peeti Nashville's, Tennessee, 1898. ja järgmine a. 1899. Detroit's, Michiganis.

1900. a. konverents peeti ära Londonis ilmafkonverentlina. Saadikuid oli 40.000, neist suurt osa londonlast. On ju Londonis üffi üle 500 C. E. ühingu. Ka kohalik riigikirik oli esindatud mõne oma kõrgema waimuliku läbi. Saadikute aramahutamiseks tarwitas konverentfi toimfond böforteritena firikuid ja telke, nagu Inglisemaa konverentside puhul harilik pruuf.

1901. a. oli kogumiskohaks Cincinnati. Siit peale hakati rahwuswahelisi (üleameerikalisi) konverentse pidama kahe aasta tagant, et ofariikide liitumise võimaldada kohalikkudele konverentsidele rohkem tähelepanu anda. 1903. a. konverents peeti Denver'is Col. Siin langes üks telk suure tormiga kokku, kuid õnnelikult — kedagi wigastamata.

1905. läks konverents Baltimore, kui pandi alus ilmaliidu maja ehituskapitalile. 1907. — Seattle's — enam kui 13.000 saadikut. 1909. — St. Paul'is, Minn.; 1911. — Atlantic City's; 1913. a. jälle California's — Los Angeles'is enam kui 10.000 saadikut. Chicago, 1915. oli ühtlasi ilmafkonverentiks. Winona Lake, Ind., konverentstil 1917. a. muuseas alustati Murni liikumist. 1919. — Buffalo N. Y. 1921. — New-York'is, ühtlasi olles kuues ilmafkonverents. 1923. — peeti Des Moines, Iowa, ja 1925. a. konverents peeti 4.—10. juunil Portland'is Or. Suured ettevalmistused olid käimas, saadikuid oli registreeritud üle 16.000, kuna wiimasest oodeti üht elawamat konverentfi.

Enamasti kõik konverentsid andsid mõnda uut joont C. E. liikumise ajaloos, — uue haru liikumise algust wõi sellest järele. Üldiselt olid esimesed konverentsid rohkem waimuliku iseloomuga, kuna nüüd praktilisemaks muutuvad. Arwuliselt tõmbawad need rahwuswahelised kanverentsid veel ikka üle 10.000 registreeritud saadiku, kuigi raudteed enam suurt hinnaalandust ei anna ja Ofariikide kohalikud konverentsid juba sisuliselt niisama palju suudawad pakkuda. Neil põhjustel loobuwad paljud noored kulukast teekonnast ja lepiwad kohalikkude konverentsidega. Ofariikide konverentsidele on saadikute arv 2000—5000.

C. E. ilmafkonverentsidest oli esimene Washington'is 1806., teine Londonis 1900., kolmas Genfis Schweizis 1906. — ühtlasi olles Euroopa konverents. Neljas ilmafkonverents peeti 1909. a. Agra's, Indias, viies Chicago's 1915., ja kuues New-York'is 1921.

Teinepool lahte.

Muljeid Soome Wabakiriku ja C. E. aastakonverentsilt ja Helsingi uue keskmaja õnnistamiselt — 20.—24. juunil s. a.

Sageli on mitmedki ehk seisnud Tallinna mere-rannal pilgud põhja poole pöörduna ja waadanud seda suurt weewälja, mis kord waikselt peeglina on kumanud õhtuehal, peegeldades eneses kustuwat päikest ja hõõguwaid unistusi — tundidel, mil õhtu waiksust segab nimelt mõni üksik unistaw laineke ranniku kiwide wastu laksudes; tundidel,

mil kaugel silmapiiril silm tabas walget purje, nagu walget luike ujumas. Ja siis aimasime, et seal pool õhtuehal punawaid wetewälju on midagi. — Ehk seisime wahest ka siis rannal, kui tormid olid walla pääsnud ja kaugusest mässawad walgepaised lained kui kangelaste hulgad rannale ruttasid, kustki salapärasuste maalt tulles.

Mis on seal pool lahte? — Soome — wenasrahwa maa. Jah, sealpool lahte elab rahwas, kellest oleme küll lahutatud lahe läbi aastasadu, kuid kellega siiski enam oleme seotud, kui ühegi teise rahwas. Ei nad ole wõõramaalased, waid wenasrahwas. Nii heameelega oleks wahest tahtnud upitada waatama üle lahe, ehk näeks silm seda maad!

On arusaadaw Soome ja Eesti politiline sõprus. On iseenesest mõistetaw see waimustus, mis Soome presidendile osaks sai Eestit külastades.

Kallim weel aga on meile see, et elawad sealpool lahte need, kellega oleme ühendatud kahekordsete sidemetega Kristuses Jeesuses; need, kellega wõitleme ühise lipu all, teenime üht Issandat, oleme ühe Isa lapsed. Tundub kui puhksid soojemad tuuled, mida tunneb ainult süda, sealt põhjast üle lahe.

Ei olnud siis ime, kui meie C. E-lastes igatsus tõusis külastama minna Soome C. E-lasi nende tähtsail rõõmupäewil. Oli kawatus osa wõtta Soome wabakiriku ja C. E. aastakonwerentsist ning nende hiljuti walmissaanud uue keskmaja õnnistamisest Helsingis. Mõeldud, tehtud. Liig rutu ja ettewalmistamatuse pärast saame waid 7-kesi minna: wennad Laks, Pitkjaan, A. Rosenstrauch ja nende ridade kirjutaja, õed — Sieberg, E. Raamat ja Waller. Just meie õnneks korraldab lauluselts „Ilo“ ekskursiooni Soome; nende läbi saame odawa sõidu Helsingi. Jumalalastel on ikka õnne! Seda saime ka sõidulgi kogeda.

Laupäewal 20. juunil kell 7 on wäljasõit „Kunglal“ — wanatüübiline laew, kahel pool küljel rattad, kuid sellest hoolimata täidab oma ülesannet hästi ja kestab waid wiis tundi, kui oleme Helsingis. Kaua paistis weel Tallinn oma Toome ja tornidega — siis wajus niiskesse uttu. Sajak kerget uduwihma. Peagi hakkawad Helsingi tuled ööhämarusest kumama. Sõidame mööda Sweaborgi kindlusaartest. Muret teeb, kuidas meid ära tuntakse. Mis muud, kui kinnistame C. E. rinnamärgid palituile — ehk silmawad ja tunnewad. Ja õnneks see nii oligi. Missugune kallis märk see C. E. on, mine, kus maale tahes, ja kohe sind tuntakse teiste noorte poolt. Pääseme läbi tollihoone, kus tehakse rewisjon, et keegi „neetud Eesti piiritust“ sisse ei tooks. Ukse juures tabawad meid Soome wennad. Wastu on tulnud Paawo Attila, kellega olime ju Riia konwerentsil tuttawaks saanud, üliõpilane Salmesaari ja teised. Kohe asetatakse meid autodesse, sõidutatakse päralt. Peatudes ja maha astudes näeme oma ees ööhämaruses suurt kuuekordset maja. „See ongi nüüd meie uus maja — siia jääte ka ööd!“ öeldakse. Mõtlemine, millal meie Eestis nii kaugele jõuame! Siia majasse tuleb alumisele korralt üüritawad äri-ruumid, teisele ja kolmandale kirikuruum, neljandale misjoni-wõõrastemaja, siis misjonikooli ja õpilasteruumid jne.

Hommiikul käime weel linna waatamas. Ilm on ilus. Nüüd wast taipame Helsingi puhtust. Majad suured stiililised, kiwest. Soome arhitektid on üle ilma

tuntud. Kohtame mitmete Soome wendadega. Igaüks lausub meile soojasüdamlikult „tere tulemast!“

Kella 11-ks ruttame sisse. Algab maja õnnistamispidustus, kuigi weel maja juures mõnda teha on. Saal on kena, siingi tundub maitserikas Soome arhitektuur. Ümberringi koor. Ruum on inimesi ääreni täis. Silm tabab kahte tuttawat nägu muude hulgas — need on wennased Jokised, kes meile eesti noortele on wäga tuntud ja armsad. Õnnistamispidustust juhatab koolinõunik S. Salmensaari, tähtsamaist Soome wabakiriku tegelasist, rahuliku, kuid wäga sõbraliku ja lahke olekuga usklik. Alguspalwet peab kohaline wabakoguduse wanem Saarmen, palwe aluseks wõttes Saalomoni templi õnnistamispalwe, kui kõige kohasema sel juhusel. Räägiwad mitmed wennad. Salmensaari räägib neist raskusist, mille all maja tuli ehitada, kuid Jumal on lasknud seda siiski korda minna, kuigi teised neid seepärast nimetasid lollideks. Jumal on seda mõelnud ja ka teinud. Kiidab ohwrimeelt, mis usklikkude keskel on walitsenud.

Palutakse külaliste eestlaste poolt midagi terwituseks öelda, mida ka tegin, lühidalt kirjeldades meie C. E. tööd. On näha, et soomlastel suur huwi on Eesti wastu, mis ka meie südameid nende päewade wältel soojendas. Lõpuks tehakse korjandus uue maja heaks, mis on läinud 3¹/₂ miljonit Soome marka maksma. Korjanduse lõpul palub üks wendadest Jumalalt õnnistust andidele ja andjatele. Ilus pruuk, mis meil Eestis mitte tarwitusel ei ole. Üldiselt walitseb suur ohwrimeel Soome usklikkude seas, mida meil kodumaal mitmepool weel nii wähe ja seepärast J. riigi töö mitmes asjas lonkab.

Järgnewail waheajal sobime uusi tutwusi. Õpisisime tundma soomlaste kaunist sooja, südamlikke olekut wõõraste wastu, mis meile osaks sai. Igaühe poolt saime kuulda „Terwetuloo“. Söögilaul kogusid wennad meie ümber, ja need olid kallid silmapilgud, mil saime uusi tutwusi sõlmida. Palju armastust wenasrahwa poolt nägime nende päewade jooksul.

Lõunawaheajal käime w. Kandolini juhatusel weel tähtsamaid Helsingi kohti waatamas. Siin ja seal näeb silm halle kaljumürakaid. Ongi õieti Helsingi kaljude linn. Pärast lõunat peetakse Hiimalaja misjoni koosolekut, mida juhib õde Elli Herz. Soome wabakirikul on misjonitöö Hiinas ja Tiibetis. Hiina tööst räägib keegi kodumaale jõudnud naismisjonär. Südamlikus kõnes kirjeldab ta raskusist Hiinas pannes usklikele südamele paluda Hiina pärast, sest praegune segane aeg Hiinas wõib kogu ristiusule seal saatuslikuks saada, kui usklikud nüüd ei palu.

Õhtune wälisilma koosolek jääb ettetulnud takistuse pärast pidamata ja selle asemel on äratuskoosolek omas ruumes, mida juhatab w. Lauri Hökkanen. Tund on õnnistatud. Wahepeal laulab Tampere laulukoor w. Attila juhatusel ja keelipillikoor.

Olime ülesandeks saanud järgmisel päewal mõnda Eesti laulu laulda, seepärast kogume weel

hilja õhtul hämarasse saali harjutama. On kitsas käes — ei ole ühtegi nooti ligi, ainult Talle kiituse lauluraamat. Ja nii laulsimegi järgmisel päewal ja iga päew mitu eesti laulu, millest wennasrahwas õieti waimustatud olid.

Järgmisel hommikul on wabakiriku edustajate koosolek, kus wend Laks eesti keeli räägib Wabakoguduse tööst Eestis. Tõlgib w. Waronen üldjoontes.

Pärast hommikueinet sõit Kõrgesaarele looma-aeda vaatama. Saar asub Helsingist „ühe laulu pikkuse maa.“ Tagasi sõites astume sädama uuele laewale ja nüüd algab merereis kahe laewaga ümber Helsingit piirawate kaljusaarte. Laewalt tulles pildistatakse meid. Üldse pildistati meid väga palju.

Õhtul kell 7 on C. E. Liidu aastakonwerentsi awamiskoosolek. Juhatab w. Eeli Jokinen. Ühingu esindajad ütlewad omi terwitusi. Ütlesin ka Eesti poolt. Laulame eesti laule. Lõpuks muutub koosolek waldawaks äratuskoosolekuks ja hulgad inimesed tulewad eestpalwele. Selles koosolekus wiibis ka praegune Soome teedeminister olles kogu aja isegi eestpalwete ajal seal. Ära minnes esitleb end E. Jokisele ja ütleb tänu, et on tohtinud sarnasest koosolekust osa wõtta. Mil lal meil Eestis sarnased mehed waimulikkudest koosolekutest hakkawad osa wõtma?

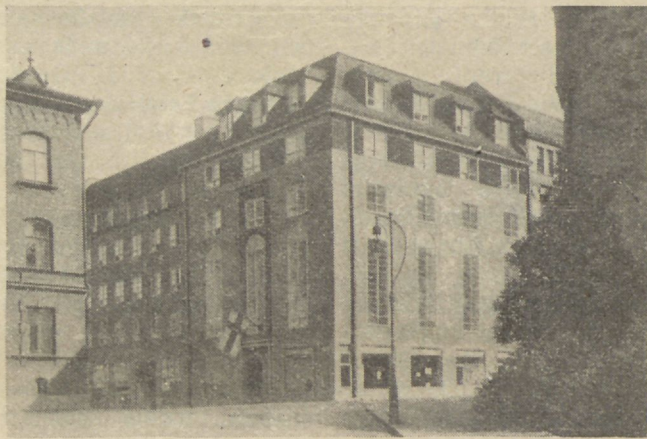
Teisipäewa hommikul jälle piiblitund. See-kord juhatab Helsingi tehnikumi lektor E. Saraoja — südamlük, omapärane usklik. Selle järele jätkub C. E. aastakoosolek. Arutatakse läbi tegelikke asju. Walitseb üksmeel. Liidu juhatajaks walitakse üldise waimustusega teistkorda w. Eeli Jokinen. Peale selle annab aru w. Attila Rajariikide konwerentsi üle, wõtab soojasüdamlikult osa Eesti awitamise heaks. Toonitab ka Wene misjoni tähtsust ja jutustab praegusest waldawast ärkamisest Wenemaal. Ajad, milliseist Wene enne ei ole waimliselt läbi elanud. Tulewastest Rajariikide C. E. konwerentsist meil Tallinnas lubasid Soome usklikud rohkearwuliselt osa wõtta — terve laewaga tulla!

Lõunawaheajal külastame Inkoonkatu 3 asuwa abikiriku jutlustaja Halawa perekonda. Wäga südamlük perekond. Kella 5—¹/₂ 7 messiplatsil wälisilma koosolek noorsoosekretäri Wilho Rantase juhatusel, millest kahjuks ei jõudnud enam osa wõtta. Õhtul noorsookoosolekut juhatab w. William Jokinen. Kõned jälle elawad, täis tuld ja annawad oma tagajärgi: mitukümmend inimest otsiwad rahu ja uut jõudu eestpalwes.

Jaanipäew — wiimane konwerentsi päew. Juba tuleb kurblik tunne hinge, et nii kaunid päewad nii ruttu lõppema peawad. Hommikul Kristuse surma mäletamine, leiwamurdmine kõigile usklitele. Siis järgneb uute jutlustajate lahutamine tööle. Peab ütleva, et Soomes wõrdlemisi väga palju töötajaid wendi on, peale selle veel töötajaid õdesid. Seekord lahutati neli wenda, kes ka juba warem on töötanud jumalariigis. Wanemad panewad oma käed nende peale ja paluwad ühes kogudusega Jumala P. W. wäge ja õnnistust neile, mis läbi wõiksid olla tööriistadeks Jumala käes. Wennad tunnistawad igaüks oma ümberpöörmisest ja kutsetse jumalikule tööle. Kõned väga südamlükud.

Järgnewaks waheajaks palutakse meid, eestlasi, end. minister Pohjanpalo perekonda wõõrsile. Sõidame üheskoos trammil sinna. Siingi kohwilaud Soome pruugi järele ja ülisõbralik wastuwõtt. Enne äraminekut pildistatakse. Siingi laulsime, nii et

ruumid kõlasid käes. On kulunud aeg ja jõuame alles hõimlaste misjonikoosoleku lõpuks tagasi, kus arutusel oli jumalariigi töö edustamine hõimlaste s. o. ingerlaste, karjalaste ja eestlaste keskel. Wend Teräwä, kes ise ingerlane, juhatab seda koosolekut. Saame kuulda veel mõnda huwitawat tööst ingerlaste juures, kus töötada saatan, kuid niisama ka Jumala Waim, murdes kõwemaidki wastupanijaid.

Soome Wabakirik ja C. E. uus maja helsingis.

Pärast lõunat kell 5 algab laulupidu — kammerhärä P. Attila juhatusel. Sissepääs piletitega. Meie saime priipiletid. Paljude ilusate lauludega esineb siin Tampere laulukoor parematest Soomes, hästi distsiplineeritud. Üllataw oli kuulda Soome keeles meile väga tuntud laulu: „Ja ma nägin uut taewast ja maad.“ Sellest laulust ollakse nii waimustatud, et samal õhtul ta kolm korda ette kantakse. Ilusate soolodega esinesid meile tallinlastele tuntud w. P. Attila ja magister öde Pohjanpalo. Wilho Rantanen peab koosolekukohase kõne Taaw. laul 137. põhjal.

Siis tuleb wiimane — lõppkoosolek. Ei tahaks uskuda, et see möödunud kõik nii ruttu. Juhatab w. Tuominen, Wabakiriku häälekandja „Wiikko-lehti“ toimetaja. Ühele kui teisele wennale antakse öelda sõna lahkumiseks; ka meist eestlastest teewad seda w. Laks soome keeli, ö. Waller ja w. Pitkjaan eesti keeli oma muljeid, tänuawaldusi ja lahkumissoowe edasi andes. Juba enne oli öde Raamat uskliküliõpilaste poolt terwitusi öelnud. Käte ülestõstmisega saadab terve rahwahulk kõige südamlükumaid terwitusi wennasrahwale,

mida siin saan edasi anda. Ei saa seegi õhtu mööduda ilma, et see ei muutuks äratuskoosolekuks ja jälle tuleb hingi, eriti noori, eestpalwele, et leida päästmist. Weel tõusewad paljude südameist palawamad palwed armutroonile, ka Eestimaa pärast. Koosoleku lõpul algab südamlik jumalaga-jätmine. Igaüks saadab weel oma poolt terwitusi kaasa. Ütlen: „Neid tuleb nii palju, et laew ei jõua kanda, — wõime põhja wajuda.“ Wastatakse: „Ega terwised upu!“

Weel möödudwad paar tundi teelauas sõbralikus olekus ja palwes. Siis ruttame sadamasse. Hulk wendi ja õdesid tuleb meid saatma. Roosid pannakse rinda. Sadamas, kus weel natuke oodata

tuli laewa väljasõiduni, laseme jällegi julgete Soome wendade algatusel laulu käia. Kogub pealtkuulajaid. Laewaelgi laulame weel wastastikku kord meie, kord nemad kaldalt. Wiimase terwitusena hüüawad nad ühest suust „2. Tim. 2:5“ meile kaasa. Wastame: „1. Kor. 13:8“ Ja siis kannab meid laew üle wee maha jättes lehwitawa saatjate hulga sadamas. Ulgumerel terwitawad meid tormawad lained. Hommikuks jõuame jälle Tallinna. Seljataha oli jäänud Helsingi, möödunud kaunid päewad, hinges aga kandsime saadud kallimaid õnnistusi.

„Jällenagemiseni Tallinnas! Terwetuloa Viroon!“

P. Sink.

Seitsmes alliantskonverents.

Nelipühil 1.—2. juunil j. a. Tallinnas.

Mis, mis Jumalast on, jääb seisma! Kuigi wahest näib, kui laguneks ta juba, kui oleks ta surmatund lõõnud, kuid waata! — ta elab edasi! Need on waid proowide ajad, milles peab osutuma ta elujõulisus. Liikumine, mis Jumalast jääb püsima, kui ta lähed läbi tulede. Ja needki on head saades puhastustuledeks. Seda aimas dieti ka suur Jisraeli õpetaja Kamaliel ristiusust, sellest wõimsast maailma wallutawast liikumisest, mille wastu oli tõusnud sõda.

Iga liikumine, iga arenemine lööb laineid. Sageli paisuwad need wägewaiks ja kisuwad massid endaga. Kuid iga liikumine saab ka kogeda warem ehk hiljem wastutuuli, kuid ta pole wajanud surunud punkti. Iffa on see nii maailmas olnud ja jääb ka. Seda wõime ka öelda alliantslikumise kohta Gestis.

Ristiust peab olema maailmawõitew usk. Mis aga takistab, et ta oma eesmärgile pole jõudnud. Urwan, et suuremaks takistuseks on olnud ja on praegugi lõhed, mis on tekkinud ristiusus. On puudunud üksmeel. Kallustused on tulnud. Ehk olekski juba terve maailm Kristusele wõidetud olnud, kui usklikud kõik üksmeeles oleksid töötanud ja aega omawahelisteks riidudeks poleks kulutanud ning kogu usku sellega põlguse alla saatnud. Issanda tahtmine ja südame palwe oli — et nemad üks oleksid! Ja selle põhjal feijab ka, sellest Tema palwest kaswabki välja alliantslikumine.

Meil Gestis on seda just alliantskonverentsidega piütud kaswatada ja edendada. Ja neist konverentsidest on ses suhtes tõesti palju kasu olnud, waatamata meie puuduste peale, õnnistusjõed on neist üle kogu Gestis woolanud elustades Jumala rahwast.

Ajad ja olud olid raske, misjugustes pidi peetama tänawune konverents. Puudusid ka ruumid. Tõusis isegi kartus, kas teda üldse saab ära pidada. See oleks siis tähendanud surmahoopi alliantstööle. Kuid matuse kellade helide asemel kajasid siiski rõõmutawad teadeanded laiali futsega tulla oja wõtma konverentsist. Jumal oli siiski aidanud.

Ja nii see sündiski. Jälle walgusid hulgad nagu iga aasta Tallinna — Gestis Jeruusalemma. Jälle toimetati ja talitati suure hoolega nende wastuwõtmiseks.

Juba esimeseks nelipühaks, mil C. E. konverentsi peeti, olid paljud wõõrad saabunud.

Teise püha hommikul algab konverents l. teater „Grand-Marina“ juures ruumis.

„No, kas paremat paika pole konverentsi jaoks, kui Jarnane koht? Kas seal sünnib konverentsi pidada? See halwab igasugust püha tunnet!“ arutasid mõned. Tulid siiski kuulama ja waatama. Pea on suur saal kahelordsete ümberingi rõdudega inimesi täis. Ruum mahutab enesejse üle 3000 inimese. Ja see annab tunnistust, et osawõtt eelmiste aastatega wõrveldes aina on kaswanud. Kartus oli asjata.

Konverentsi awab w. Sirotkin, pidades esiteks sissejuhatuses kõne, milles selgitab põhjust, miks tänawune konverents siin peetakse, — sest et teised ukked meile kõik sulati. Mis paigassee endasse puutub, siis on ta praegu püha, olgugi et see teater on. „Wõta kingad jalast, sest paik on püha!“ öeldi Moosesele kibuwitsapõõsast, kui Jumala ingel ta wastu rääkis. Püha oli sel filmapilgul see paik, kuigi enne seal loomad tallasid. Jumala ligiolu pühitseb paiga. Nii nüüdk. Kuigi see on teater, aga et Issand on töötanud olla seal, kus kaks ehk kolm Tema nimel koos on, siis on ta Issanda ligiolu läbi pühitsetud ja meie wõime öelda — „kingad jalast. Paik on püha!“ Palutakse Jumalalt rohket õnnistust. Ja Issand ei jätnud kuulmata oma rahwa õhkamist — Ta õnnistas.

Algawad kõned. Üldteema on — K o l m j u u r t w a r a n d u s t: usk, lootus, armastus. Esimesena käsitatakse maailmawõitewat usku. Et wennad Prikski ja Lilienthal on ära öelnud, siis käsitawad seda ainult kaks wenda — Kofamägi ja Klaanmann. Esimene neist räägib „Usupalwe ja pühituse wõit“ 2. Moos. 17:8—16 põhjal, selgitades muuseas iseäranis, kuidas meie sifimine ja wäline inimene kontaktis tegutsewad ja üksiste peale mõjuwad wõiduks ehk langemiseks. Sifimise warjatud inimese all wõrveldes Moosest (warjatud palweelu), wälise all tegutsewad Joosuad. Jeeriku arawõtmise pilbi all walgustab wend Klaanmann „Uku sõnakulmise ja julguse wõite. Uku järgneb h i n g e ü l e n d a w a l o w t u s e w a a t l e m i n e. Enne aga kui midagi dieti tahame ehitada,

peame maha kiskuma wale alused, mis wõivad karde-
tarwaks saada ja need ongi usuelus „Wale lootused“,
millest tõsises kõnes w. K. Kaups rääkis. Näitab,
kuidas inimesed sagedasti ennast mitmesuguste wale
lootustega petawad, lootes hingeõnnistust kord pärida
teosofia, liberaalteoloogia jne. kaudu, kuid ei lähe
ushest siise, milleks on meil Jeesus Kristus antud
jumalast. Uuestisündimata ja pühituseta ei saa ükski
Issandat näha. Unimeed ja kumbed ei aita, waid
warisewad kord kokku. Hirmus on minna waleloo-
tustega igawikku, kus enam tagasipöörmist pole. Rõ-
hutat, et igaiüks end läbi katsumaks.

Rõnede wahel laulab ühisoor w. Lušmani juha-
tusel wõimsaid laule. Paljud inimesed ruttawad nüüd
wälja, et Soome päästarmee koosolekust osa wõtta.
Suurem osa jääb siiski järele ja need saawad kuulda
tõsise kõne — „lootus töös“ — w. Silbise poolt.
Rõne on neile, kes tahawad J. riigis töötada. Töö-
tama aga peab iga jumalalaps. Ja jumalariigi töö
ongi kõige lootusrikkam, hoolimata raskusist ja takis-
tusist, mis ette tulewad.

Sellega lõpeb ennelõunane osa. Jõuame veel
päästarmee tänavakoosolekulegi, misjulgust peetakse
„Estonia“ ees. Tõlgib w. Peipmann. Rahwast iga-
sulgust elementi on kokku walgunud mõni tuhat. In-
imesed kuulawad enamjagu huwiga. Wahetewahel män-
gib pajunakoor wahwaid laule.

Õhtul on äratuskoosolekud Lutheri rahwamajas
ja K. M. M. U. wõimlusaalis. Wiimased on meile
ses suhtes wäga lahtelt wastu tulnud. Rahwast
neisjegi koosolekuisse walgub hulgana. Rahwamajas
esineb ühislaulukoor w. Lušmani juhatusel, wõimlusa-
saalis w. Tombo keelpillikoor, misjulgused wahwasti
esinefid. Rõned — soojad, sütitawad. Rõnelewad mitmed
wennad. Järelekoosolekuis tulewad paljud hinged eest-
palwele, et saada päästetud. Jumal õnnistab ja wa-
bastab patuwange.

Järgnewal hommikul ruttawad jälle inimesed „Grand-
Marina“ poole. Kohe wõib aru saada, et see konve-
rentsiraahas on — liikumise suund tunnistab seda.

Pärast alguspalwet on terwituste äraandmise osa.
Ja neid tuleb õige paljudest kohtadest, siise, kui wälis-
maalt, mis tunnistust annab soojast poolehoiust alli-
antskonverentsile. Iga terwitaja jutustab lühidalt
tööst oma ringkonnas. On kuulda rõõmustawaid sõnu-
meid — eraldi Saaremaalt, kus Jumala Waim on
oma tööd teinud.

Wend Kofamägi terwitab „piibli“ enese poolt ja
siis Briti ja Wäljamaa Piiblistsi poolt. Järgneb
wastuterwituste tagasisaatmine igale poole käte üles-
tõstmisega. Terwitusele Briti Piiblistsile lisatakse ka
soow wäiksema piibli trükkimise peale, mille kohta Seltz
kuuldawasti on ka juba nõusolekut awaldanud. Ka
riigiwanemale h-ra Jaaksonile saadetakse terwituste-
legramm.

Nüüd wast alles järgnewad kõned waheldudes
koorilauludega.

Teemi üle „Lootus kannatuses“ kõneleb w. Sink;
„Lootus eluõhtul“ — w. Laar, kujutades ap. Pauluse

wiimaseid läbielamusi Rooma wangimajas, kui oma
eluõhtul kirjutas need ülitähtsad sõnad: Ma olen
head wõitlemist wõidelnud jne. 2. Tim. 7—8.

Nüüd minnakse kõige ilusama ja tähtsama osa juurde
neist kolmest warandusest ja see on „Elu ilusta w
armastus“. Kuid ifka on nii, et õigete rahade
ilmumisel ka järeletehtud walerahad ilmuvad. Ka ar-
mastuse asemel leiame tihti „ebaarmastust“ ja
sellest kõneleb w. Tombo, alates: „Ei tahaks sugugi
ebaarmastusest rääkida, waid ennemini armastusest, aga
mis ja teed, kui seda ebaarmastust siin Eestimaal nii
palju on!..“ Toob koomilisi pilte ebaarmastusest ja
inimlikust wõiklastest meelest ning kitsarinnalusest, ini-
mestest, kes walmis oleksid taewasjegi okastraataedu
ehitama.

Wend Partja kõneleb ilusa teemi üle: „Armas-
tus Issanda wastu“; armastus, misjulgune
algab ärkamisega patuunest ja Issanda omaks saades
lõhkele lööb. See armastus ei tohi ialgi jahtuda.
Meeskoor laulab wõimsa laulu.

Wiimaseina veel astub kõnelema w. K. L. Marley,
alliantskonverentside hing. Nüüd kuulame, „armas-
tusest wendade ja kadunud maailma
wastu“. Armastusest wendade wastu käsitab põhja-
likult ja sügawalt, näidates, et see õige alliantse
alus on ja see usuelu ka ilusaks teeb. Ei olegi mõeldaw
armastus Jumala wastu, kui meie kaaswendade wastu
sallimatust jüdames kanname. Käsitamata jäi küll teine
osa, nimelt armastus kadunud maailma wastu aja
puudusel. Seda parem ja kiissem oli aga esimene.

Kui kene, et alliantskonverents armastust käsi-
tawate kõnedega lõppes. Oh, et igaiüks oleks omale
konverentsilt kaasa wõtnud uut armastust Issanda ja
wendade wastu! Veel ollakse südamlikus palwes, siis
lõpeb see konverentsi osa. Tehakse veel magneesiumi-
tule abil üleswõte ja siis walguwad inimesed wälja.

„Noh, kas oli midagi iseäralikku ja teistsugu tunne
siin ruumis?“ küsib üks. „Ei saanud sugugi aru, et
see teater oli — imelik püha tunne täitis hinge. Ja
õhk nii puhas.“ Ja see oli olnud Issanda ligiolu
õnnistus.

Sel õhtul jälle äratuskoosolekud mõlemil pool.
Pühawaim sai seekord veel suurema wäega läbi
murda. Hulgad inimesed tulid patutundmisele ja otsi-
sid eestpalwes päästmist ja rahu rahutule südamele.
Pole wast kunagi eelmiste konverentside ajal nii
palju inimesi tulnud pöörmisele. Rõõm täitis hinge
maitstes Issanda õnnistusi, kes selle töö poolt end
oli tunnistanud.

Ja siis tuli lõpp — nagu iga aasta. Mõõdunud
olid jällegi päewad. Tänewal kohtawad mõned wennad
„Misjulgune mulje sulle konverentsist jäi?“ küsib üks.
„Rõõge parem,“ wastab teine. „Oleme läbi elanud
minu arwates ühe õnnistusrikkama konverentsi. Nii
waba tundus.“ „Tänu Issandale! See näitab, et
Issand alliantsmõtte poolt on ja kui miski waimilisel
liikumisel Eestis tulewikku on, siis on seda alliant-
liikumisel.“

B. Sint.

Õhtul.

Ewald Mänd.

Loojades päike siniwoogudesse, lakkas tuul täiesti .Tüünenes meri ja üle kurrulise wee jooksid violett- ja oranzhwärwilised warjundid. Lõdwalt rippudes seisis jahipuri pikki pikka masti kui wäsinud loom. Wahetewahel, kui tuli iiling, wärises ta weidi lagisedes ja ülalt alla rabeledes, end nood wärinad surid siledail soonil, kui surija wiimased hingetõmbed lõppewad, muutudes aega mööda harwemaks kergemaks ja lõppeks — kustudes. Oli waikus kui surija toas. Kajakad ent seisis weekohal lewitatud tiibadega ja hoigasid walusalt pikalt ja lõikawalt.

Paistis kaugelt ranna siniwiir. Horisondil puustusid männaudjade tumedad siluetid kokku weretawa õhtutawaga ja sulasid ööhämaruses. Rannikul seletas tuttav silm isegi Randküla külamulisi osmikute koju.

Lebades jahi tekil olin wõtnud peast kübara ja saatsin pilkusi üle wee.

Waikselt istus ka kapten Meerents roolipingil ja heidis seda peos, ehk küll seda tarwis ei olnud, sest oli waikne.

Ingeborg istudes oli wõtnud sülle oma kitarri ja mõttes tõmbas üle keelte tuues ette kord üht, kord teist heli, mis kostsid üle wee kui kauged kaebed.

Ent siis tuli wiis, tasa unistades saadetud wähekõlasest laulust.

Ikka ees, ikka ees!
Tee peal kõigil jalus,
Nutan küll nukruses silmad wees,
Ent ikkagi olen kõigil ees
Ja tee peal kõigil jalus . . .

Waikselt lainetades sulas wiimane akord kui spiraallaine waiksusse.

„Laula weel, laula kõik laul,“ sõnas Meerents tütrele ja too laulis terwe laulu, waeslapse-laulu, nagu nimetasid teda merimehed ja mida kewadel silmapilkudel nii tihti on kuuldud nukratena tulid sõnad ja tulid wiisid, hää laienez üle wee ja harmoneerus kajakate kisaga.

Ikkagi jalus, ehkki püüdis waeslaps olla teiste meelega järele, ent ikkagi jalus. Ei ole ta tõesti seda olnud oma emale, ei temale olnud ta mitte jalus, ent kui seni too, jäi ta teistele jalgu ja too kestub kuni teeb wabaks teda surm tollest.

Lõppes laul.

Laskis lahti rooli kapten Meerents ja tõmbas oma suurte kätega läbi hallinewate mustade juuste. Tõstes pead waatas weidi ringi ja ütles:

„Toda laulu kuulsin esimesena Dawer'is . . .“ ja siis jutustas edasi, kuna ma lebasin ja Ingeborg istus hoides süles kitarri.

„Olin tookord kaheksateistkümne-aastane poiss, rahutu rändur, kes ei tahtnud püsida paigal ei ööd ega päewa. Olin teist päewa madruseks ühes daani shonaril, millega sõitsime Kalkutasse, kust hinge jäi palju mõtteid ja muljeid tollest müstilisest maast ja elanikest.

Oli meid tookord shonaril üheksa meest, noored ja elurõõmsad kõik, nagu näis esiteks, sest ei olnud tutwunetud weel kõigiga . . .

Too oli ühel õhtul. Päike oli weel loojamata, ent siiski alistus terwe sadam isesugusele öisele rahule. Tühjenesid kõigi laewade laed meestest, said elawaks kaid ja sadama tänawad, kuna öölokaalid awasid enda ukseid pärani kui maod oodates saaki. Ja too saak saabub neile; salkades juteldes ja üksikult suubusid merimehed awatud ussesse.

Jäin laewale wõlutud waikse õhtu rahust; olen ju unistaja lapsepõlwest. Nõjatades rellingile waatasin pilwede palangut ja wiolettwärwilist merd, mis oli kaetud pinnapurjeliste lustjahtidega ja purjepaatidega, nagu sadamakaid tuwidega, kes otsisid mahapillutatud teri.

Kostis kusagilt gramofoni kiunuw hää (mäletan kõike nii selgelt). Noot pidi olema küll wist Händeli oma, ent gramofoni roostes hää tõi waid kuuldawale pahisewaid toone. Lokaalid kostsid joojate laulud ja rõwedad naermised . . .

. . . Siis. Algas too laul lähedal mul. Ruhwi uks oli awatud pärani, mille ees toolil istus mu seltsimees Hofner ja laulis toda laulu, saates mandoliini tasase trillerdamisega.

Ikkagi ees . . . kõigil jalus . . . Ma kuulatasin. On ju merimehed alati musikaalsed, toda õpetas neile juba lainete kohin ja tuule hulung lainetes, ent mulle torkas eriti hinge tolle laulja kurbuw wiis. Ehapaiste mängles ta näo ja mustade juuste ümber ja andis talle ilme, nagu oleks ta trubaduur, kes laulab waikset hüdni waeslapsele. . .

Lõppes laul.

„Brawoo, Frants! Lihtsalt suurepärane!“ hüüdsin ja lähenesin talle. Ta naeris.

„Too ei ole midagi. Ma ei oli laulik. Laulan waid muusikaliseks hingitsemiseks,“ wastas ta.

„Ja wõib olla, et toopärast tundubki su laul nii ilusana,“ ütlesin wõttes istet ta lähedale.

„Mängige weel midagi“, palusin.

Ent nüüd mängis ta ühe laulu, mis oli puhtwaimulik. „Olete usklik?“ küsisin.

„Ja“, wastas hoopis wabalt.

Imestasin, et on leida ka usklikke merimeeste hulgas, aga et seltsimeest mitte haawata, ütlesin imestamata:

„Ah nii“.

Tollest õhtust me tutwus algaski. Olime küll täiesti wastupidised üksteisele iseloomude poolest, ent siiski sai meie tutwus hingede sümpaatseks üksteise mõisteks. Õhtuti kui teised seltsimehed kadusid laewalt maaleminekuks, istusime kahekesi laewatekil ja jutlesime, wõi mängis ta ja kuulatasin mina.

Mäletan üht õhtut.

Istudes tekil kuuldus selgesti laulu Strandeni lokaalist:

. . . Kord olid sina ainult minu elu,

Ma kummardudes kandsin kätel sind . . .
Metsik klaveri kiunumine saatis laulu, mis ilusale õhtule terawa kontrastina tundus.

Lebasin presendil. Ta nõjatas end luugikrantsile. Ja siis sain teadwaks ta eluloost.

— „Olen Hamburgist“, ütles ta, „mu isa on seal suurkaupmees, kelle ettewõttes miljonid ja kes opereerib warandustega. Ent ärge hämmastuge, et olen siin, waene ja armetu. Too sündis nii:

Isa on lootnud kogu oma eluea minust kuulsat juristi ja lõppeks wõibolla on tahtnud, et pidi mu karjäär lõppema ministritooliga.

Ma olin oma isa sooweale alluw. Lõpetasin keskkooli ja astusin Berliini ülikooli. Ent seal muutus kõik. Tutwunesin Berliinis noormehega, kes oli tõsine usklik. Ta oli mu korterinaaber. Saades juhuslikult tuttawaks hakkasime tihti kohtama. Ta rääkis mulle rahust, mida inimesed otsida, ent mitte ei leida, sest et see olla ainult Jeesuses. „Toda rahu olen leidnud seal“ ütles mulle ta . . . Ma olin huwitatud sarnastest küsimustest, mis puutuwad hinge- ja waimuella. Oleksin studeerinud, kui oleks isa lubanud, parema meelega kas flosoofiat ja psühholoogiat, kui õigusteadust. Et olin otsinud rahu ja seda mitte leidnud, otsustasin end anda Jeesusele. Käisin tolle noormehega koosolekuil ja — leidsingi rahu.

Kõik muu läks õieti kiirelt. Sõitsin koju kooliwaheajal ja jutustasin ka isale rahust, mis olin leidnud Jeesuses. Tagajärg oli, et isa sai minu pärast väga wihaseks. „Sarnast poega ei soowi ma näha. Wälja majast!“ hüüdis ta. Mõistsin küll, ehk see ei ole isa otsus, wõibolla et muutub warsti pehmemaks mu wastu. Jalutasin mööda linna. Tullles sadamasse leidsin, et wajak too laew üht meest, kuhu pakkusin ennast, ja millega ka kohe wälja sõitsime. Ja toost päewast olen siin.“

See oli ta lühike, kuid kurb elulugu.

„Oled sa wahepeal saanud teateid omalt isalt?“ küsisin.

„Ei mingisuguseid. Tean waid, ta wihkab usklike ja hoian tast kõrwale . . .“ — — —

Ma ei tea, milliselt mõjus mu peale Frants. Ta waike kõne ja tagasihoidlik elu sai mu igapäewaseks tähelepanu keskkohaks . . .

Siis sõitsime wälja merele, et jõuda Buenos Aires'si. Ja merel sündis see. Ma hakkasin paluma Jumalat. Wiitsime palju aega ühiselt ja palwetasime koos, põlwitades öösel laewatekil warjulisel kohal.

Too oli ühel ilusal ööl ookeanil. Tähis tae-wast paistis täiskuu alla ja walgustas fosforlääkelist wesipinda. Laewal oli waike. Roolimees seisis tüüril juures ja waht seisis wõõris. Me madrused, mõned magasime ehk jutlesime. Olime jällegi põlwitanud waiksel täiskuu walges, et paluda waikselt; rääkisid waid hinged Jumalaga . . .

Mul saabus rahu. Hetkega sai mu hing täidetud isesuguse rõõmuga, mis wõimatu jutustada.

Kapten waikis wähe. Ta hääli oli saanud isesuguse sulawa kõla. Nägin, ta põskedel sädelesid loojanud päikese kumal kaks pisarat. Ja minugi silmist langesid pisarad jahi peitsitud tekile. Ingeborg oli wõtnud jällegi kitarri ja tasa helisesid keeled . . .

Ta rääkis edasi.

„Tuli torm. Waike öö oli muutunud mässawaks — waljuks. Kostasid pooltekis kapteni komandod ja me jooksime neid täitma.

Ronisin mööda kõisi reilraale hõõtsudes, tehes pööraseid sõite õhus laewa kiikudes. Oo, kuis laulis hinges: tänu Issandale. Ma kadusin ise. Töötasin teadmata koledasti pekswate purjedega ja peaaegu hõiskasid rõõmu pärast . . .

Möödus torm, möödus ka meie merireis saabudes Buenos Aires'si ja siis lahkusin ma Frantsust. Ta jäi endisele laewale, kuna mina läksin teisele . . . — — —

„Hakkab tegema tuult“ sõnus siis Meerents ja tõukas rooli poordi. Poolkaares keeras laew oma wõõri maa poole ja hakkas tasa üle lainete libisema.

Randküla lähenes meile silmnähtawalt.

„Üks laewuke läks üle wee, läks üle wee ja lainete,“ laulis Ingebrog tasa.

„Kas olete pärast midagi kuulnud omast sõbrast?“ küsisin, kui Meerents waikis mõttes.

„Oo, jaa“ ütles Meerents mõttest ärgates. „Nägin kord toda wanat shauerit Kopenhaagenis ja läksin waatama, kas ehk ei leia Frantsu seal.“

Kui meestelt küsisin ta järele, öeldi:

„Wiimalel reisul löi kramseil teda raalt merre. Ta hukkus.“

Jõudsime Randkülla. Seal ta lebas nüüd me jalge ees mu lapsepõlwe kodu. Tumedate mändide all seisis onnid waikselt ja üle nende tae-was, punane nagu werrekastetud lõuend.

Oli öö ja waike.

(Teisendatud katkend pikemast tööst.)

Usjiisi Franz, Jeesuse Kristuse sõjamees.

Järeletrüff teelatud.

H. von Neborni järele wabalt tõlkinud Joh. Sarow.

15.

„Ärge olge rõõmsad selle üle, et waimud teie meelewalla all on, waid olge rõõmsad selle üle, et teie nimed taewas on kirja pandud,“ ütles ta tihti enesele ja wendadele. Ta andis ka oma wendadele nõu: Kui Issand külastab kedagi palwes, siis peab isik üttelema: „Oh Issand, selle troosti oled Sa mulle kõlwatule taewast saanud, ja ma annan teda sulle jälle tagasi, et sina teda alal hoiad, sest ma tean, et ma olen eba-

truu ja sinu waranduse waras. Ja selle järele peab ta end nii madalaks pidama ja end suure patujena waatlema, nagu ei oleks ta misik erilist saanud.“

Uga lihtaks armule, mida ta saanud ja mille eest ta oma Jumalat igapäew austas, oli Lemale See, kes meie südame salajamaid tarbeid tunneb ja ka seda annab, mille pärast me teda pole julgenud paluda, ühe puhta, tugewa meeltjahutawa sõpruskonna kinnitud

kalli waranduse, millesse maailm nii wähe wõib uskuda, ja mis ometi neile, kes teda Jumalalt saanud. suure õnnistuse toob. Ühes sarnases eht jumalikuis sõpruskonnas kehastub tükk osadust, mis inglitel on ihekestis ja mis meil kord on, kui me kord uuel maal uues ihus walitseme. See on, mida Paulus wäljendab öeldes: „Siin ei ole meest ega naist, siin ei ole sulast ega waba, nad on kõik üks Kristuses.“ Samane sõprus mehe ja naise wahel on abielu kroon, sest tema üksi suudab kaks hinge üheks ühendada nagu me ka Daawetiist ja Joonatanist näeme. Esimene kaebab wiimase surma puhul: „Mul on kitsas käes sinu pärast, mu wend. Joonatan, sinu armastamine on mul imeiline hea olnud, enam kui naiste armastamine.“ „Kus kaks teie seast maa peal ühes nõus on“ üheks saawad juures jumalariigitöös ja mõtetes, üheks saawad eesmärkide kättepüüdmisses, mis wäljaspool wäikesti, maissi, isiklike huwisid lamawad, kus kaks hinge, kes end Jumalasse kaotanud, seal on sarnane sõprus olemas.

Sarnane sõprus walitses ka meeste ordu ja naiste ordu wahel.

Tihsti kui Franz miski reisi kawatset ette wõtta ja selles asjas kindlale otsusele tahtis jõuda, läks ta esmalt St. Damiani kloostriisse ja kõneles seal asja üle, ehk saatis ödedele käsu, et need omis eestpalwetes tema peale mõtleksid. Klara oli see, kes rasketel filmapildudel, kui Franz sai kiusata, ja terwet misjonitööd tahtis maha jätta ja kusagile üksindusse põgeneda, talle põldu näitas, mis walge oli lõikusele, ja talle meelde tuletas, et Jumal see oli, kes teda rahwa juurde saatnud, kes kui kari ilma karjaseta nälja ja janu käes nõrkemas oli. Kui nad niisuguseil pimedail tundidel seltsis Jumala ees palwes olid, woolas wägi ülevalt alla, ja Franz sai jälle uut julgust edasi astuda.

„Pühade kiusatused ja maailma kiusatused on wäga erisugused,“ armastas Klara öelda „ja pühade kiusatuste juurde kuulub ka põhjatu hingeline kurbtus, kuulub andumine iseenda tundmustele ja mõtetele, kuulub kõik waatamine iseenda peale.“ Ja kui ta omal alandlikul ja siiski wärskendawal wiisil nõndawiisi Franziga kõneles, pudenesid wiimasel tihsti filmadelt otsegu joomused maha ja ta tundis Jumala sõnumitku selles, mis Klara talle ütles. „Jesjanda walitsuse all olew

hing on üksinda waba kuninganna.“ See oli sõna, millega Klara iseennast ja teisi noomis, kes weel endid asjaoludest, meeleoludest ja muist sarnaseist asjust lastsid walitseda. Ta õpetas ödesid ise ja nimelt oli see mõtte-kefkoht, millest ta wälja läks, et hingi Jeejusele wõita ja Teda alati paremini tundma ja armastama õppida, peaasi olewat, allikas, millest kõik wagadus ja kõik palwed, aga ka kõik tööd, olgu ta küll ka nii wälist laadi, wälja woolab. Kas nad ketraksid ehk kuduksid, iseenda ehk wendade riideid lappisid, kõik sündis selleks, et Jumalat austada. Aga juurest tööst hoolimata oli Klaral hirm liia tööd eest, mis hinge hingusele kahju teeb. „Sest,“ oli ta ütlemas harjunud, „ainult hingedele, kes end kogunud ja waitised, on meelewald antud Jumala püha paika minna ja Tema häält kuulda.“ Midagi ei armastanud ta nõnda kui waimulikke kõnesid, ja esimestel aegadel, kui mõlemad wendade ja ödede rahupaigad nende juhatajate mõju all weel nii kitsas ühenduses olid, kus juubeldati, kui keegi wend, jutlustusreisult koju tulles, ühe ehk kaks uut öde kaasa tõi, tulid mõlemad osad tihsti niisugustele osadustundidele kokku, kus wastastitku kõneldi ja end üles ehitati.

Keegi kirjanik ütles: „St. Damianis oli Franz juuremalt jaolt ise.“ Siin oli wiipuude warjus lumetas ta omad ilusamad laulud, siin maitsis ta haruldasi hingustundisid omas elus. Jah, see sõpruskond on Franzile eluotfani selgeks, puhtaks Jumala armastuse kiireks jäänud, kuna nii palju tema ümbruses teise kaju wõttis, ilma et tema elu ja isiku kaalule panu seda takistada oleks wõinud. Ta pidi tundma õppima, et äralagunenud kabeli ülesehitus, isegi siis kui materjal ja oskus puudub, kergem on, wäga palju kergem, kui jumalariigi ülesehitus: ta pidi õppima wiimase juures enesest lahti olema ja oma Jumalat usaldama, kui ka Tema teda teedele wiis, milledest ta siin maa peal ei wõinud aru saada. Ta pidi kõige sügawamat ja ühtlasi ka kõige auilisemat õppima, mis Jumala teener wõib õppida, see on Kristust jälgida kuni ristilöödud saamiseni kuni surmasse. Ja kõiges jälgis ja kandis teda omis palwetes ja pühas armastuses, mis kõik usub, kõik loodab ja kõik jallub, tema uju sõbranna ja tööd abiline Klara Sciffi. (Järgneb.)

Juubal.

Järestrükk keelatud.

Jutustus weenputusajast. S. von Rederni järele tõlkinud D. W.

5

„See ei lähe nii,“ hüüdis Ham ägedalt. „Jsa jäi rahule, nähes Jumala kohut. Ent kus oli süüdlane? Teda peab karistatama.“ Ta tõstis käe, walmis kohut mõistma; seal langes käsi jälle. Ta teadis, et isa tahtmist muuta ei saa, ja kes werd walab — ei, see wõiks ju päästmislootuse riisuda. See imeiline päästmine! Ta uskus teda, sest ta uskus oma isa ja seepärast ka Jumalat.

„Küll ma teda leiaksin,“ arwas Sem. „Rauplejad, kes terve maa siin läbi käiwad, aitaksid mind süüdlast leida. Ja süüdamiskatse oli awalik; hästi olid tukid laewa ofadesse wifatud, ja nad oleksid tuld wõtnud, kui ei oleks wihma hakanud sadama.“

„Süüdlased on karistatud,“ ütles Jeemet juurde.

„Kas ei ole parem, me jätame asja Jumala hoolde, kes end nii wägewana näitas? Nii mõtles ka isa, kes Jumalaga lähedas ühenduses; ta näeb ka, kuidas armastus meie wastu kaob. Seni wõis weel Juubali peale loota, ent ka see on nüüd selja pöörnud. Kui mind mu aimdus ei peta, siis seisab Juubal selle taga. Ainult suuremaks kaswataksime waenu, kui midagi ette wõtaksime. Meie aja inimesed on ju loomade sarnased, kes ainult himudele elawad, õiguselt ja ülekohtust ei hooli nad wähematki. Jätame asja Wägewama kättesse ja käime waitkides oma teed; kaua ei wõi enam kesta, kuni suur päew tuleb.“

Lühikeste mõtlemise järele heitsid teised nõusse.

„Kui hirmus on inimene!“ hüüdis Sem. „Mida

enam neid saab, seda hirmsamaks muutub elu maa peal; võiks mõelda, et Jumal inimese vihas loonud ja mitte armastuses.“

„Sa unustad, mis isa igapäev ütleb?“ rääkis Jeewet, „et madu Jumala plaanidest kriipsu läbi tõmbab, ja ta vägevus kestab kuni tuleb maotallaja ja rõhub ta pea. Weel ei ole armutund, vaid kohus seisab ukse ees. Mõnikord tabab mind kartus kõikide nende pärast, kes ükskõiksuses elavad. Mis oleme meie, et meid päästetakse?“

„Jah,“ ütles Ham, „ifegi loomad tunnevad lähenevat hukatust, ent inimene ei märka midagi. Pimeusvägi vangistab neid!“

„Kas ei peaks meie ehk veel kord linna minema ja viimase hoiatuse andma?“ küsis Sem. „Ma võiksin sõprade-kauplejate juurde minna ja Jeewet läheks sugulaste poole. Kui nad isa ei tahtnud kuulda, ehk kuulevad nad nüüd, kui neile imelikust laewa kaitsmisest jutustame.“

Ettepanek näis mendadele hea. Nad lootsid isale sellega rõõmu valmistada.

Teisel hommikul jäi Ham ehituse juurde, ja wendad sammusid teed kaniitide linna poole.

Juubali maja ei tohtinud Jeewet astuda, kuid oma naise sugulast pidi ta veel hoiatama; ta süda põles neile jutustada, kui vägewalt elaw Jumal enesest tunnistanud.

Uimastaw oli kära, mis lihtsaid rändajaid vastu wõttis, kui nad wärawaist läbi astusid. Raubitsemine ja karjumine turul, pakikandjate tõukamine näis Jeewetile nii inetu. Näis kui oleks Raini märk mitte ainult inimestel, vaid ka kõigil asjadel.

Tahtmatult wõis mõeldujate juttu kuulda. Seal kuulis Jeewet Juubali nime. „Nii ei läinud siis tal korda?“ rääkis üks meestest.

„Ei, seekord küll mitte,“ wastas ta kaaslane. „Selle üle sai ta aga nii mihaseks, et ta ühe oma sulase tappis, kes tõesti süütu oli. Imelik! Ühest poolt tahab ta meie uut õnnelikku aega mustusest wabastada, teiselt poolt wõitleb ta nende vastu, kes õigusteel käiwad, nii kui Noa. Ometi on wiimane mees, kellel enam selgroogu on kui meie terwel suguwõjal.“

„Jgatahes jääb ta oma usu juurde,“ wastas teine kuival. „Kui aga ta suur uputus enne ei tule kui mu wili müludud, siis wõin ma sellega täiesti rahul olla.“

„Kas Juubal midagi ette ei wõta, et sarnast ebausku häwitada?“ küsis teine jälle. „Ta lubas ju õpetlastele ja linnanõunikkudele, et ta selle umbusu kartuse ära pühib, nagu wilja rehe alt.“

„Jah, seda ta tahab. Loodetawasti ei otsi ta enam wõõrast abi, vaid talitab üksi.“

Jeewet lahutati rääkijast. Alawal linnas Juubali losji läheduses oli wähe inimesi. Losist ruttas Jeewet mööda, et hoiduda soowimata kokkupuutumisest.

Juubal istus poja kõrwal maja ees trepil. Sõjast tuli Put tagasi; kuulsusest hoolimata ei olnud ta süda rahul. Rättemaksmishimu ei lasknud teda magada. Nüüd rääkis ta jälle isaga, kelle kõrw näis nüüd

talle enam lahti olemat kui enne. Awalikult räägiti uputusest, laewast ja Juubali ebaõnnestunud katsest laewa häwitada. See haawas Juubali enesetunnet. Nüüd läks pojalt kergesti korda isalt luba saada plaani täidewiimiseks. Andku aga isa kõik julgesti ta hoolde. Ja ruttu rääkis ta Juubalile. „Ma toon teda salaja. On ta juba majas, ei wõi ükski teda mult riisuda. Terwe suguseltsiga tulewad nad siis meie peale, aga mis seft? Kui nad siin on, läheme ja süütame laewa ja wana onu jutlustest hoolimata põleb laew tuhaks. Tema elu ja ei taha, hea küll, seda ei ole ka waja. Weel kord, isa, anna asi minu hoolde. Rättemaksmise jumal ise ehib mind jõu ja tarkusega. Maomürgiga määrisin end ja maotarkus aitab mind.“

Imestusega waatas Juubal poja peale. Ta mustades filmades wälkusid leegid, punased huuled laskid rea walgeid, läikiwaid hambaid paista, lai rind tõusis ja wajus metsikult mäsawail tundeil.

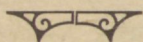
„Mine, mu poeg. Ehk on jumalus sind päästjaks ja wabastajaks kutsunud,“ rääkis isa aeglaselt. „Ehk pead sina ettekuulutuse maorõhujaft häwitama ja maoga, sellega keda meie Luutsifer'iks nimetame, ühenduse astuma ja Jumala kohut tühjaks tegema. Mine!“

Put oli waimustuses. „See on wast sõna, isa! Ma tunnen eneses tugewat nägematut waimu. Töö peab tehtama, wõibolla veel enne kui päike läände wajub, iga tund on kallis. Kui ma sind jälle näen, siis seisn wõitjana oma pruudi kõrwal, käes tuhk Jumala laewast.“

„Put, ja mu uhkus. Sinust räägiwad veel tulewad põlweid, kui, ja kui see wõimalik on, et ta —“ ta mõtted hüppasid aegadest üle. Ei pidanud enam Jumalat olema, ei tohtinud ükski Teda ega Ta eeskirju meelde tuletada, siis võiks ilm, olles wabanenud rõhumusest wabalt hingata, võiks areneda aimamatu hiilguseni. Kas ei olnud ju õnnestunud wabastada suuremaid hulki ebausust? Kes oli siis veel wõitmata? Minult Noa oma perekonnaga. Kas ei olnud nii lihtne neist lahti saada? Wägiwallast oli ta seni hoidunud. Siiski nii suurile wäljawaateile wõis kõik ohwerdada. Wähe werd suudaks seda orjastatud suguwõsa päästa. Kas ei wõinud inimene olla kui Jumal? See oli ju ainult wana Jumala kadetus, mis inimeste plüüdeid takistas. Teda aujärjelt kukutada, Ta nimekandjad kahjutuks teha — ja suur päätmistund ongi käes! Oleks Put nüüd veel tagasi tulnud ja Noa elu nõudnud, Juubal ei oleks seda keelnud. Ikka sügawamale puurisid ta suured mõtted, ja suurena näis talle ta ülesanne. Adam pidi Jumala kuju, Jumala asemik maa peal olema. Jumala plaan läks nurja ja lähew nüüd jälle Puti läbi. Kas ei wõinud ka Luutsiferil asemik olla, keda ta wäega täidab ja kelle läbi ta maa wõidab, mis ometi kord temale, ingliwüürstile, antud? Imeline waim astus Juubalise, waim, mis ta tugewaks tegi.

Tund oli tulnud, suur tund ilus. Juubal teadis seda, ja see täitis teda uhke wõidurõõmuga.

(Järgneb.)

Mitmet jeltfi kristlasi. Ühest kristlikust lehest leidsin järg-
wise huvitava nimestiku kristlaste kohta:

1. Suukristlased
2. Mõistuskristlased
3. Käjukristlased
4. Almakristlased
5. Pühapäevakristlased
6. Tunde kristlased
7. Veiva- ja kalakristlased
8. Perioodikristlased
9. Laialiaudamlikud kristlased.

Tõsised kristlased on — jeda pane tähele — Jumala sõnast ja waimust sündinud jumalalaps, ustaw Kristuse jünger ja järel-
käija, patu ja maailma ärawõtja, Pühawaimu tempel, igawese elu pärija.

„Jels des Heils“ J. S.

Paawsti bulla originaal 1520. a. Lutheri wastu on lei-
tud Württembergi riigi arhiwis. Selle tõi Sakamaale Dr. Jo-
hann Ex.

Ameerikas kaswawad wiimajel ajal mitmesugused kir-
kutevahelised alliantskitumised. Et see ühinemistendents tö-
sine, näitawad suured rahajummad, mida kirikud wabatahtlikult
annetawad, näiteks annetas Baptisti Põhjakirik 2.500.000 dol-
larit, samuti Presbüteriaani, reformeeritud, Metodisti ja teised
kirikud.

2000 kilomeetri kiirusega sekundis liigub uuemate wälja-
arwamiste järele üks udufogu Kala tähefogu. See on kaks
korda kiirem seni tuntud taewakehade liikumise kiirusest.

Mormoonide Osariigis Utah's, Ameerikas maksab
juba mitu aastat seadus, mis keelab suitsetamismaterjalide
walmistamist ja müüki osariigi piirides ja suitsetamist awalik-
tudel kohtadel.

Kodumaa teateid

Jumalariigitiöö Lõuna-Gestis. Seni waimlikelt jõddis-
feismid maanurgas Sangastes on Tallinna Siinise Kristi C. E.
noorte sealsuwigatajate eestwõttel alatud kündi. Eimene koosolek
korraldati 19. juulil Jummulis, kuna järgmisel pühapäewal 26.
peeti samaseid Laatre lossis. Rahwale on jarnased usulised koos-
olekud täiesti wõõrad, mille tõttu osawõtt oli rohke. Wõis enda
ees näha 150—200 päist hulka, milles oli õige õhtralt esindatud
ta meesfugu.

Lauludest, kõnedest, deklamatsioonidest koostus eeskawa, mille-
dest näis eimene, nimelt laulud kütkestawalt ja wõluwalt mõ-
juwat. Ei olnud nad ennen jellist kaanani keelt kuulnud. See-
pärast ehk küll koosolek oli juba lõppenud, rahwas koosolekuruu-
mist lahkunud ja aeg widewikku uppus, ei jätnud noored juhust
kajatamata ewangelsiatjiooniks ajudes lossirõdule, kus kajasid
lakkamata nende juist wägewad lauluhelid hajudes õhtuhämarikku
ja kokku meelitades weelgi rahwast.

Do, Isjand lastu külwatud seeme idanema ja kaswama hatata!

B. B.

Paides peeti 28. juulil Järwamaa usklikkude konverents.
Kokkutulnud oli rohkesti: terwitati 11 kohast. Päewakawa oli
koku seatud Soome „juhla“ eeskujul; kogu päew olime koos pal-
mes, piibli juures, töö-aruandeis. Ka ühised sõdamaajad olid
walmistatud. Päew krooniti weel õhtuse kutskekoosolekuga. Ün-
nistuusi oli rohkesti ja uue waimustusega lahkuti õhtul hinges
kandes soowe: Jumal, süüta põlema Järwamaa, Gestis!

Muu seas tehti otsuseks järgmisel aastal jälle koku tulla,
et ühendatult paluda õnnistuusi, jõudu, wõite. D. K.

**5. juulil peeti Saapjala lossiaias wabadu-koos-
olekut.** Jhusa ilma tõttu oli ka rohkesti osawõtjaid, kes aiet
wõtsid piinidel, wõi pikutades murul. Laulis ühendatud usklik-
kude 30—40 liikmeline koor laulukawalt, millel eelmisel püha-
päewal Läänemaa III lauluwõidu puhul 1000 liikmeline koor oli
laulnud. Jhusa laulude wastukõla andsid waremed, nagu ole-
sid tahtnud, need orjuse ja waewa tunnistajad, hõijata ühes
wabaduslauluga, mis Kristuses. Kõnelesid w. Klammann, Rak-
les ja Jistar. Koosolek mõne legawa asjaolu peale waata-
mata oli hea ja armas. R. W.

Wälismaa teateid

Presbüteriaani C. E. ühing Guatemalas. Üks aasta
tagasi alutati Guatemala linnas (Rooma katoliku maa) üks wite
wõi kuue liikmeline C. E. ühing. Müüd on liikmeid juba üle
25. Peale järjekorraliste pühapäewaste koosolekute peab ühing
weel reedeõhtuseid tunde fanaatilises linnajaos. Koosolekute
ajal seisab ukse alati kogu pealtwaatajaid ja tihti ei wõi noo-
red nende kõne ja naeru pärast üksteist kuulda. Wäljaswi-
bijad aitawad kaasa, külwates kiwirahet õhukele katuse wastu.
Kuid noored usuwad, et lõpuks wõit neile jääb ja jätkawad tööd.

Poola noorfugu ja C. E. liikumine Lodzi linnas —
„Poola Manchesteris,“ — pidasid hiljuti Poola C. E.-lased wäie-
päewalisi konverentsi. Eimene õhtu koosolek peeti meeslaulu-
kooride liidu saalis, millest wõttis oia umbes 1000 inimest, nagu
pastor Lasjahn teatab. Pühapäewa pärastilõunased koosolekud
peeti kolmes kohas paraleelselt.

Koosolekute teeniks oli „Noorte C. E. liikumine“. Kõned
käsitajid noorfuo wabastamist, õpetamist, teenistust. Õhtuste
äratuskoosolekute teeniks oli „Jeesus — noorte parim tõber.“

Peeti neljapäewaline piibliturjus, kõnedega, läbiraatimis-
tega piiblitõlõõmiste üle j. n. e. Sellest turjust wõttis oia
140 noort.

Teises saalis oli samal ajal juhtide turjus. — Oia wõtdid
100. Püüti lahendada tänapäewaseid noorfuo keerdprobleeme.

Poolas on 136 C. E. ühingu umbes 4000 liikmega, wõr-
relbes muulise 3200. 4300 last kinnawad ühingute pödt pe-
tawates pühapäewakoolides. Jünnioride töö on alles wäike —

tõigeft 38 ühingu. Poola liit peab ülewal ühe mees- ja kolm
naisreijujukretäri.

Dr. Clark pani tänamusel Ameerika C. E. konverentsil
Ameerika C. E. liidujuhataja kohused otustawalt maha. Ta
tahtis seda teha juba 15 aasta eest, kuid siis ei wõtnud Ameer-
rika noored seda kuulda. Põhjus on arusaadaw. Jmaluudu
juhatajaks jääb ta siiski endiselt edasi, samuti mõnedes teistes
kohustes. Uueks Ameerika C. E. liidujuhatajaks jai senine liidu-
juhataja abi Dr. Daniel Poling.

Ameerika Rooma katoliiklased ehitawad New-York'is
tugewajõulise raadiojaatejaama. Gesmärk on peaaasjalikult laie-
maid rahwahulkli katoliku ideedega tutwustada, milleks on raadio
wäga kohane abinõu.

Ameerika Traktraadiselts pidas tänamu oma sajaaas-
taft jubelilt. Selts abub uskuendawahelisel pinnal ja lewitab
kristlikku kirjandust. Saja aasta jookjul on laialilaotatud
815.699.200 raamatut ja traktaati.

Ühel Egiptuse C. E. ühingu on liikmeid kahesajast rah-
wusest: itaallased, ameeriklased, koypid, hindud, faksilased, ing-
lased ja ameeriklased.

Ingliste C. E. 33-aastane konverents peeti tänamu neli-
pühil Birmingham'is. Liidujuhatajaks waliti järgmiseks aastaks
õpet. E. J. T. Bagnall, printiiwimetodist. Prim. Metodisti
kirikul on Inglismaal üle 4000 C. E. ühingu. Endine liidu-
juhataja prof. Chance oli oma ametiaasta jookjul palju
tänuwäärt tööd ära teinud. Alles Cardiffi Baptisti Kõlleõzhi

professor, reisib ta C. E. kassuks 10.000 penikoormat ja korraldas 168 koosolekut. Ka külastas ta paljusid kolledžeid ja ieminare C. E. eesmärgiga, milleks tal kui kolledžhi professoril ei püüdnud erilised võimalused ja kogemused. Oma reisivõl leidis ta huvitava nähtuse, et üle viieksümne protsendi noortest, kes end usuteaduse koolides jutlustaja eht misjonäri kutsele valmistavad, olid selleks tõste saanud C. E. läbi.

Uus liidujuhataja oma presidendikõnes muuseas kutsus Inglise noori Ameerika eeskujul teeluadust läbi viima.

Endine C. E. reisujuht ja liidujuhataja õpet. James

Kelly, kes nüüd Ameerikas töötab, — waliti Inglise C. E. liidu aujuhtrektoriks. Ta pidas liidutee ülewaatlitu kõne Euroopa C. E. üle, millega ta küllalt tuttav. (Ta wiibis teatavasti ka Riias, Rajariikide C. E. konverentil.)

Sekretär Halliwell teatas, et aasta jooksul on juurde tulnud 400 õhikut. Isäärarid rõõmustaw on juunioride töö arenemine.

Arutati väga mitmesuguseid küsimusi ja teemisiid. Võpüks peeti isääraline koosolek noortele teistejt organisaatsoonidest, kuhu olid kutjutud skaudid, guidid j. n. e. C. E.-ga tutwumiseks.

Kirjawastused.

Austatud „Noorte Eiu“ toimetus!

I.

Palun, olge head, andke mulle seletust mõne reaga sellele küsimusele, mis on selle tundemärk, kes pattu Pühawaimu vastu on teinud, mis enam andeks ei anta. See asi on nii sügaw minu meelest, et mina ei wõi jeda mitte mõista, kuna ühes kohas on kirjutatud Jeesuse Kristuse, Jumala Poja weri teeb meid puhtaks kõigest ülekohtust. Ja teies kohas jälle, kus Jumal ütleb, mul ei ole rõõmu selle surmast, kes sureb j. n. e. ja jälle Jeesand on pitameelega meie vastu ja ei taha mitte, et mõned peawad hukka minema, waid et kõik peawad meeleparandamise kätte saama 2. Peetr. 3: 9; aga nüüd on kirjutatud jälle: Tõesti, tõesti mina ütlen teile, et kõik patud inimlapsele andeks antakse, ka Jumala teotamised, nii palju kui nemad iial saawad teotanud. Aga kes iial Pühawaimu on teotanud, sel ep ole andeksandmist ei igawestigi, waid tema on igawese kohtu wäärt. Ükski patune pole nii suur, keda tema risti peal oma liidame peal poleks kannud, ja ükski patt pole nii weripunane, mis tema oma taewasest kõige pühamaist paigast ei wõiks lumiwalgeks teha. Selle kohta soowib ja palub seletust üks teie aja-kirja tellijatest.

R. E. Kolos.

II.

Mis tähendawad need tapmised ja häwitamised wanajeaduses. Näitaks kui Mooses käskis tappa oma wenda ja oma isa ja oma ema ja jälle mitmes kohas anti kuningatele käsk jeda wõi teist suguwelstigi ära kaotada. Kuudas tuleks jeda kaotamist uusjeaduses mõista, kas olema armuta, kowa nende vastu, kes vastu panewad, kuna siis on jälle üks salm, mida ei mäleta, kus kohas ta täiesti on, aga ma ei wõi teda selgesti öelda; ta ei ole mulle täiesti arusaadaw, kuna ma muist mäletan. See oli nõnda: misjuguise õige wiha kättemaksmise teie olete kõiki-pidi puhtad näidanud endid olema sejt tööst, misjuguises asjas wõib siis usklik hing kätte maksta ja wiha näidata. Ma küsin seepärast, et mina olen tunnud omas niisugust wiha wahest, mis otse kui tahaks ära süüa ja ära häwitada neid, kes vastu siis mulle hakkawad, kui ma olen öelnud wahest, mis ma oma siidametunnistuse järele olen tunnud õige olema eht see Jumala sõna järele näitab nii olema. Aga siis ma olen öelnud jälle, et usklikud peawad talle olema, kuna Tall ei saa ju wihaajeks wõi jaab küll tõe pärast ja Jumala au pärast kui jeda tarwis näib olewat.

R. E.

I.

R. E. Kolos. Patt Pühawaimu vastu saadab inimestele waimulikku surma, olgu ta misjuguisel kujul tehtud. Seft Pühawaimuta on waimulik eht igawene elu täiesti wõimatu Joh. 6: 63, Rooma 8: 9. Siiski on patt Pühawaimu vastu kolmeastmeline.

Kaks esimest astet: Pühawaimule wastupanemine ja tema kurwastamine on andeksantawad, aga kolmas aste — Pühawaimu teotamine — ei anta mitte andeks. Usklikud teie ettepoobud kirjakohad, selles mõttes nagu ei oleks andeksandmatut pattu olemas, ei anna mitte selleks põhjust. Seft piibel, mis Pühawaimu läbi on sisje antud, ei wõi mitte isenele vastu rääkida nagu mõned usnmate meele jõgeduses jeda arwanud. Ei kõik inimesed mõista mitte uuri kofku panna. Kes teda lahutada mõistawad, waid ainult need, kes kõik tema usklikud õst õieti tunnewad. Nii ei ole ka piiblist õiget arusaamist neil, kes mõned usklikud salmid mõttealuseks sealt wõtawad; siis kui meie kogu ta õpetuse silme ette seame, saame temast õige kofkõla.

1) Pühawaimule panewad need vastu, kes oma siidant meelega kowaks teewad, kui Pühawaimu neid manitseb ja sulatab Ap. teg. 7: 51 ja Hebr. 3: 7, 8.

2) Pühawaimu wõiwad kurwastada usklikud oma walwamata ehituste ja patuse langemise läbi. Ka kadetus, parteimeel, omakasupüüdmine, oma au otsimine, Pühawaimu kustutamine inimteruse ja seadumiste läbi — kus waimu andsid liha-tarkuse kõrwal halvaks pannakse, on Pühawaimu kurwastamine, ja ta lahkeb niisuguseist usklikest, kuid ta wõib jälle tagasi tulla, kui usklik oma ehitust sügawas tahetuses tunneb ja Kristuse weres puhastamist leiab 1. Joh. 1: 9.

3) Pühawaimu teotamist räägivad järgmised kirjakohad 1. Joh. 5: 16; Matt. 12: 31; Hebr. 10: 26—31 ja peat. 6: 4—6. Jeda andeksandmatut pattu, mille eest ei kästagi paluda, wõiwad teha usklikud, kes täiesti tött tunnud, taewast andi ja tulewa ilma wäge (Pühawaimu) maitsumad, kes Kristuse õpetust, mis Hebreia 6. peatükil esimeis salmid on kirjutatud — õieti järjeforralikult tegelikus usuelus on läbi elanud. Kui nemad pärast ära langedes jeda tött meelega tühjaks teewad, siis ei ole neil andeksandmist — waid ainult hirmus Jumala kohus oodata. Seft pole enam mingit õhworit nende patu eest, kui nemad Kristuse ristijurma, werd ja armuwaimu teadlikult on oma jalge alla tallanud ja teotanud. Olgu see meile tõsiõets hoiatusjeks.

II.

Wiha, kättemaksimine, millest piiblis on räägitud — ei käi uusjeaduse ajal mitte enam isikute (ka mitte patuse) kohta, nagu jeda Kristuse mäejutlus kõige paremini seletab. Matt. 5: 38—45. Kõik kättemaksud, tapmised ja häwitused wanatestemendis on uusjeaduse peale etteahendus, nagu Jeesus ise Matt. 5: 29—30 ütleb: Need on wana Adama eht patuuhu liikmed, mida peab surmatama ja maha maetama, kui tahame uue inimese kaswamisele eneses maad anda; loe Kolos. 3: 5—10 ja Rooma 6: 1—7. Püha wiha olgu meil patu vastu, aga inimeste, isegi wihameeeste vastu olgu meil armastus ja halastus — see on Kristuse meel, mis kohut ei karda. Jaak. 2: 13. Joh. P.

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: W. Rafles. Toimetuse aadress: Tallinn, Siisraeli t. nr. 12—6.

Teen igasuguseid

kellasepa töid.

Tellimisi palun ära anda Tallinnas:

„Seltsimehe“ kassapidajale ehk töökotta Wil-lardi tänaw 3—10 (hoowis).

Terwitades wend **G. Henny.**

Teatan oma wendadele ja sõpradele, et wõtan
meesterahwa rüüete

peale tellimisi vastu.

Aust. **B. Kusalep.**

Adress: Koopa (Siini) tn. 9—3, Tallinnas.

R. U. „Külwaja“ trükk, Keilas.

Hind 15 marka.